БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 88 (8920)
АПРЕЛИИН 15
СРЕДА
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

Эрэгтэй, эмэгтэй колхознигууд, совхоз, РТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд! Эхэ орондоо ороохо таряа, мяха, һү, нооһо, үндэгэ, хлопок, лён, сахарай свёкло, хартаабха, овощь, үрэ жэмэс, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые бүри ехээр үгэе!

Хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхын, продукциин өөрынь үнэ химдаруулхын түлөө тэмсэгты! (1959 оной майн нэгэндэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гэй гаргаһан Уряануудһаа).

Түүхэтэ долоон жэлэй һайн эхин

1959 оной 1-дэхи квартал соо СССР-эй промышленностиин гүрэнэйнгөө түсэб дүүргэһэн дүнгүүд тухай

...омышленностиин хүдэлмэри... КПСС-эй XXI съездын түү... шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын ...социалистическэ мүрысөө үр... дэлгэрүүлһэнэй үндэһөөр ...оной 1-дэхи кварталайнгаа тү... амжалтатайгаар дүүргэбэ гэ... СССР-эй Министрнүүдэй Сове... дэргэдэхи Централька статисти... управлениин мэдээсэл дотор ...гдэнэ.

...59 оной 1-дэхи квартал соо про... үйлэдбэрилэн гаргаха түсэ... СССР-эй промышленность 105 ...нт дүүргээ гэжэ тус мэдээсэл ...хэлэгдэнэ. 1958 оной 1-дэхи ...талайхитай жэшээлбэл, про... ...ленна үйлэдбэрилгын хэмжээн ...роцентээр дээшэлээ.

...хы союзна республикануудай ...мышленность продукци бүтээн ...ха кварталайнгаа түсэбые бү... ...ээрэнь, мүн олонхи шухала ...укциин талаар дүүргээ.

...адай ажахын соведүүдэй харь... промышленность продукци ...лгын талаар кварталайнгаа ...105 процент дүүргэбэ. Гэ... хамта 1-дэхи кварталай тү... ...хы совнархозуудаар дүүргэг... үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна. ...омышленностиин тус тус һал... ...нуудай продукци бүтээн гар... ...ань 1958 оной 1-дэхи кварта... ...һаа нимээр нэмээ гэбэл:

...ра ба үнгэтэ металлургиин та... —9 процент, түлишын болон ...етическэ промышленностиин талаар—8 процент, машина бүтээдэг, металл болбосоруулдаг үйлэдбэрниин талаар—13 процент, химиин, резинын промышленностиин талаар—11 процент, барилгын материалнуудай промышленностиин талаар—25 процент, ой модоной, саарһанай, модо болбосоруулдаг промышленностиин талаар—9 процент, хүнгэн промышленностиин талаар—7 процент, эдеэ хоолой промышленностиин талаар—13 процент нэмээ.

1959 оной 1-дэхи квартал соо хүндэ промышленностиин олохон янзын шухала продукци, тэрэ тоодо шэрэм, булад, прокат, булад сорго, кокс үйлэдбэрилхэ, түмэрэй руда, нүүрһэ, нефть, газ гаргажа абаха, сэбэрлэгдэһэн зэд, цинк, алюмини, электроэнерги, бензин, минеральна үтэгжүүлгэ, каучук, олон янзын пластмасса, металл зүһэдэг станогууд, тракторнууд, саарһан, цемент болон бусад хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Гэхэтэй хамта энэ жэлдэ продукци бүтээн гаргалга 1958 оной 1-дэхи кварталайхиһаа нимэ хэмжээтэйгээр нэмээ: шэрэм —1 миллион шахуу тонноор, булад —1,2 миллион тонноор, прокат—740 мянган тонноор, нүүрһэн—4 миллион 150 мянган тонноор, нефть —3,4 миллион тонноор, электроэнерги—6 миллиард үлүүтэй киловатт-часаар, цемент — 1,3 миллион тонноор нэмээ.

Үргэн хэрэглэлэй эд бараан: пумаажан, хилгааһан, лен болон торгон бүдүүд, арһан гутал, радиоприёмник, телевизор, мебель, элһэн сахар, консервэ, мяхан, һүнэй, өөхэнэй, ургамалай тоһон, һүнэй зүйлнүүд, загаһан, мылэ болон бусад товарнууд түсэбһөө гадуур бүтээгдэн гаргагдаа.

1958 оной 1-дэхи кварталтай жэшэбэл: 66 миллион дүрбэлжэн метр элдэб бүдүүд, 8 миллион шахуу паар арһан гутал, 426 мянган тонно элһэн сахар, гүрэнэй нөөсын түүхэй эдһээ 61 мянган тонно ургамалай тоһон үлүү ехээр үйлэдбэрилэгдөө. Мал ажалай продуктын талаар гүрэнэй нөөсын улам ехэ болоһоной эсэстэ 1959 оной 1-дэхи квартал соо vнгэрэгшэ жэлэй энэл үеынхиһөө 125 мянган тоннор ехэ мяхан, мяханай зүйлнүүд, 15,2 мянган тонноор ехэ һүнэй, өөхэнэй тоһон, 600 мянган тонноор дээшээ һүн, һүнэй зүйлнүүд хүн зондо худалдагдаа.

1959 оной 1-дэхи квартал соо промышленностьда ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб 103 процент дүүргэгдээ. Промышленностьдахи ажалай бүтээсэ үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын кварталайхиһаа (нүүрһэнэй промышленностьда, хара металлургида, промышленностиин бусад зарим һалбаринуудта хүдэлмэриин үдэрэй хорохотой хамта) 7 процентээр нэмэһэн байна.

(ТАСС).

Хэлбэришэгүй хүгжэлтын замаар

1959 оной 1-дэхи квартал соо РСФСР-эй промышленностиин гүрэнэйнгөө түсэб дүүргэһэн дүнгүүд тухай

...ссин Федерациин промышлен... ...иин хүдэлмэрилэгшэд, Совет... Союзай бүхы ажалшадтал ад... КПСС-эй XXI съездын түүхэ... шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын ...эдэбхитэ тэмсэлдэ оролсоод, ...алистическэ мүрысөө дэлгэ... ...һэнэй үндэһөөр 1959 оной 1-дэ... кварталайнгаа түсэбые амжал... ...гаар дүүргэбэ гэжэ РСФСР-эй ...истрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ...ральна статистическэ управле... ...мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

...ФСР-эй промышленность 1959 ...1-дэхи квартал соо продукци ...н гаргаха түсэбөө 105 процент ...гээ гэжэ тус мэдээсэл соо хэ... ...нэ. Продукци үйлэдбэрилгын ...ээн 1958 оной 1-дэхи кварта... ...һаа 11 процентээр ехэ болоо.

...омышленностиин тус тус һал... ...нуудай талаар продукци бү... ...гаргалгань 1958 оной 1-дэхи ...алайхиһаа имээр нэмээ:

...ра ба үнгэтэ металлургиин та... —9 процент, түлишын болон ...етическэ промышленностиин ...ар—9 процент, машина бүтээ... металл болбосоруулдаг үйлэд... ...ин талаар—12 процент, химиин ...эзинын промышленностиин та... ...—10 процент, ой модоной, саарһанай, модо болбосоруулдаг промышленностиин талаар—9 процент, барилгын материалнуудай промышленностиин талаар—27 процент, хүнгэн промышленностиин талаар—7 процент, эдеэ хоолой промышленностиин талаар—12 процент нэмээ.

РСФСР-эй арадай ажахын соведүүд бултадаа продукци бүтээн гаргаха кварталайнгаа түсэбые дүүргэһэн, үлүүлэн дүүргэһэн байна. Совнархозуудай промышленность бүхы дээрээ 1-дэхи кварталайнгаа түсэбые 105 процент дүүргээ.

Нютагай Соведүүдэй мэдэлдэ байдаг промышленность продукци бүтээн гаргаха түсэбөө мүн лэ 105 процент дүүргэнхэй.

1958 оной 1-дэхи кварталайхитай жэшэбэл: шэрэм—373 мянган тонно, булад—540 мянган тонно, прокат — 360 мянга шахуу тонно, цемент—1 миллион шахуу тонно ехээр үйлэдбэрилэгдөө; нүүрһэн—2,3 миллион тонно, нефть—3,1 миллион тонно, газ—1,1 миллиард кубическа метр ехээр гаргажа абтаа.

Үргэн хэрэглэлэй эд бараан: пумаажан, хилгааһан, лён, торгон бүдүүд, арһан гутал, сахар, мяхан, консервэ, һүнэй, өөхэнэй, ургамалай тоһон, һүнэй зүйлнүүд, загаһан, кондитерскэ ба макароноор хэгдэһэн зүйлнүүд, мылэ, часы, оёдолой машина, фотоаппарат, радиоприёмник, телевизор, холодильник болон бусад хэрэгсэлнүүд түсэбөөр харагалагдаһанһаа ехээр бүтээгдэн гаргагдаа.

Үнгэрэгшэ жэлэй 1-дэхи кварталтай жэшэбэл: 51 миллион дүрбэлжэн метр бүд, 3,8 миллион паар арһан гутал, 179 мянган тонно элһэн сахар, 69 мянган тонно мяхан, 179 мянган тонно һүнэй зүйлнүүд, 52 мянган тонно ургамалай тоһон ехээр үйлэдбэрилэгдөө.

1959 оной 1-дэхи квартал соо үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһөө 82,4 мянган тонно мяхан, мяханай зүйлнүүд, 6,3 мянган тонно һүнэй, өөхэнэй тоһон, бүхы дээрээ 345 мянган тонно һүн, һүөөр хэгдэһэн эдеэнэй зүйлнүүд нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө ехээр хүн зондо худалдагдаа.

1959 оной 1-дэхи квартал соо промышленностьда ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб 103 процент дүүргэгдээ.

(ТАСС).

...НДР-эй Арадай Дээдэ Суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ Цой Ен Ген Советскэ Союз соогуур аяншалһаар

...АЛИНГРАД, апрелиин 13. (...СС). КНДР-эй Арадай Дээдэ ...лаанай Президиумэй Түрүүлэг... Цой Ен Ген, тэрээнтэй суг ябал... хүнүүд баатар-город соогуур ...жа хараһан байна. Царицын... ...линградай түлөө болоһон байл... ...нуудай үедэ наһа барагшадай ...нигай дэргэдэ хүндэтэ айл... ...венок табяа. Нүхэр Цой Ен тэрээнтэй суг ябалсагшад үль... ...домогто ороһон Мамаев курга... харaад, удаань Сталинградай ... болон Волжский городто ошо... байна.

...релиин 12-ой үдэшэ Сталингра... ...ажалшадай депутадуудай го... ...ой Соведэй гүйсэдкомой тү... ...эгшэ А. В. Дынкин обед хэжэ, КНДР-эй Арадай Дээдэ Суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ Цой Ен Гениие хүндэлөө.

Апрелиин 13-най үглөөгүүр нүхэр Цой Ен Ген, тэрээнтэй суг ябалсагшад Сталинградһаа Ленинград орохоёо мордоо. Баатар-городой партийна, советскэ, ниитын организацинуудай хэдэн зуун түлөөлэгшэд, ажалшад айлшадые мордохуулхын тулада аэропорт дээрэ ерээ. Мордохуулгын урда тээ ажалшадай депутадуудай городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. В. Дынкин, КНДР-эй Арадай Дээдэ Суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ Цой Ен Ген үгэ хэлээ.

Сталинградта хүрэһэнэйнгөө дурасхаал болгон нүхэр Цой Ен Ген Сталинградай ажалшадай депутадуудай городской Соведтэ КНДР-эй Арадай Дээдэ Суглаанай Президиумэй Улаан туг бэлэглээ.

ЛЕНИНГРАД, апрелиин 13. (ТАСС). Корейн Арадай-Демократическа Республикын Арадай Дээдэ Суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ Цой Ен Ген, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд Сталинградһаа мүнөөдэр Ленинградта ерээ.

Хэдэн зуун ленинградайхид аэродром дээрэ хүндэтэ айлшаниие угтаа. Ленинградай городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Смирнов Корейһээ ерэһэн айлшадые халуунаар амаршалаа. Нүхэр Цой Ен Ген харюугай үгэ хэлэһэн байна.

ТРАКТОР, МАШИНЫН ХАБЫЕ ТАРИЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИДЭ ХАРУУЛАЯ

☆

Ногоон конвейертэ тарилга хэгдэнэ

КУДАРА

«Путь к коммунизму» колхоз аймаг дотороо эгээн түрүүлэн эртын тарилга хэжэ эхилбэ. Эндэ зунай сагта малда сабшажа эдюулхээр 30 гектар овёс тариба. Үсэгэлдэр энэ колхозой механизаторнууд хара таряа тарижа захалаа.

В. Николаев.

БИЧУРА

Бичурын хониной совхозой тракторно-таряан ажалай бригаданууд ногоон конвейертэ зорюулжа түрүүшын хэдэн гектар овёс тариба. Эртын тарилга 1-дэхи, 5-дахи бригаданuудта хэгдэжэ байнхай. Апрелиин 15-да совхозой механизаторнууд наран сэсэг тарижа эхилхэнь.

Совхозой бүхы фермэ, бригаданuудта поли, сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулагдана. Энэ хүдэлмэридэ 6 трактор, 7—8 автомашина хүдэлнэ. Һүүлэй мэдээгээр наг шэбхэ зөөхэ жэлэй түсэб 60 гаран процент дүүргэгдээд байнхай.

Наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэридэ Шэбэртын дунда һургуулиин һурагшад эдэбхитэйгээр хабаадана. Тэдэнэр Гутай гэжэ газарта 30 гектар дээрэ кукуруза ургуулхаар шиидэд, тэндээ гектарай 20 тонно һайнаар нэгшээгдэһэн шэбхэ гаргаад байна.

Б. Юмсунов.

Борнойлжо, хахалжа захалаа

БАРГАЖАН. Аймагай колхозууд газарай хүрьһэнэй гэдэжэ эхилхэлээр хабарай полевой хүдэлмэриие захалба. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой трактористнууд нүхэд Галданов, Жанаев, Кузнецовой агрегадууд түрүүшын үдэр 125 гектар борнойлоо. Хүршэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд борнойлгодо мүн лэ гаранхай.

О. Раднаев.

ТОРИ. «Коммунизм», «Улаан Бургалтай» колхозууд пар дээрээ борнойлго хэжэ дүүргээд, эдэ үдэрнүүдтэ газараа хахалжа оробо. «Улаан Бургалтай» колхозой хоёр бригадань газараа хахалжа байна. Апрелиин 15-һаа бургалтайгаархин хара таряа тарижа эхилхэ гэжэ шиидээ.

«Коммунизм» колхозой Хуурай гэжэ газарта түрүүшын 50 гектар хахалагдаа. Эндэ трактористнууд Зайцев, Дрыгин, Быков гэгшэд һайнаар хүдэлнэ. Мүн энэ колхозой «За гора» гэжэ газарта гурбан трактор газар хахалжа байнхай.

Ц. Сономов.

☆ ☆

ГЕКТАРАЙ 17 ЦЕНТНЕР ШЭНИИСЭ АБАХЫН ТҮЛӨӨ

Сарьдаг үндэр Саянай хормойгоор долоон жэлэй түрүүшын хабар айлшалжа ерээ. Энэ хабарые Түнхэнэй аймагай таряашад, малшад шэнэ дэбжэлтээр, шэн зоригтойгоор угтаба. Тэрэ тоодо манай «Путь Ленина» колхозой гэшүүд хабарайнгаа тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Минии хүтэлбэрилдэг бригадын механизаторнууд үнгэрһэн намар ургаса хуряалгын дүүрэхэтэй хамта трактор, машинаяа заһабарилжа эхилээ һэн. Тиигэжэ 9 трактор, 7 сеялкэ, 8 плуг, 4 культиватор, «ЛД» маркын хоёр лущильник болон бусад техникэеэ гүйсэд заһабариланхай. Трактор, машинын заһабари дээрэ механизаторнууд Б. Ш. Дылгыров, Ж. С. Хусаев, Л. Д. Гергенов болон бусад эрхимээр ажаллаа. Үнгэрһэн жэлдэшье эдэ нүхэднай һайнаар ажаллажа гараһан юм. «С-80» трактор 900 гектар, «ДТ-54» трактор бүхэн 700 гектар зөөлэн хахалалга хэһэн, гектар бүриһөө 15,1 центнер ороoһо таряан хуряагдаһан байна.

Мүнөө жэл манай бригада 900 гектарта ороoһо таряа тариха юм. Тэрэнэй 500 гектарта шэниисэ таригдаха байна. Бригадамнай тарилга хэһэн газарайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 16 центнер ургаса хуряаха гэһэн уялга абанхай. Тиихэдэ шэниисын ургаса гектар бүриһөө 17 центнер хуряахаоди.

Гадна бригададамнай 100 гектар кукуруза таригдаха юм. Кукурузын звено 5 хүнһөө бүридхэгдэжэ, машина, техникээр, бусад хэрэгтэй зэр зэмсэгүүдээр гүйсэд хангагдаа. Звеное дүй дүршэл ехэтэй тракторист Борис Миронов хүтэлбэрилнэ. Нүхэр Миронов звеногойнгоо хүдэлмэриие зүбөөр, бүтээсэтэйгээр ябуулжа байна. Ажал хэрэгээ һайса мэдэхэ хүтэлбэрилэгшэдтэй кукурузашаднай мүнөө 1500 тонно наг шэбхэ участок дээрээ гаргаад байна. Тиихэдэ тарилгын урда тээхи агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые һайса хээд, кукурузынгаа ургасын хойноһоо оролдосотойгоор харууһалжа, гектар бүриһөө 300 центнерһээ доошо бэшэ эшэ набша хуряаха гэһэн уялга звеногой гэшүүд абанхай. Кукурузаяа хэдэн дахин элдүүрилэгдэһэн пар дээрэ, мүн шэнэ газарта тарихабди.

Тиихэдэ бригадамнай түрүүшынхеэ 120 гектарта хүсы үбһэ тарихань. Хартаабха 50 гектарта ургуулагдаха.

Малай тэжээлдэ таригдаһан ургамалнуудай элбэг ургаса хуряаха арга боломжо манда гүйсэд бии. Кукуруза, наран сэсэг, хартаабха тариһан хойноо ургахынь урда газарыень 2—3 дахин борнойлхобди. Тиигээд ургажа байха үедэнь 1—2 дахин борнойлхо хэрэгтэй. Нёдондо жэл нимэ борнойлго хэхэдэмнай тэжээлэй ургамалнуудай дунда буртаг үбһэн балай ургаагүй. Нёдондо жэл хартаабхынгаа газарые иигэжэ борнойлходомнай ургасань урдынхидаа орходоо һураггүй һайн байгаа. Бидэнэр хартаабхын хойноһоо харууһалха хүдэлмэреэ хуу техникээр хэжэ, гектар бүриһөө дунда зэргээр 120 центнер ургаса хуряагаа һэмди. Харин энэ жэл гектар бүриһөө 150 центнер заатагүй хуряахабди.

Шэнэ долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ абаһан уялга түсэбүүдээ дүүргэхын тула хабарайнгаа тарилгада бэлдэжэ байхадаа нилээдгүй ехэ юумэ хээбди. Тарилга, хуряалгын үедэ механизаторнуудай байха полевой стан шэнээр барнгдаа. Тэндэнь кухни, столово, улаан булан, эрэшүүлэй, мүн эхэнэрнүүдэй аминдаа байха хамтын байранууд бии юм. Тэрэшэлэн һайн түхеэрэлгэтэй баня баригданхай. Полевой станай шэнэ байшан соо ороходошье зохид байна, портрет, лозунг, зурагуудаар шэмэглэгдээд сэбэр гээшэнь.

Һаяхан манай бригадада аймагаймнай колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй хэдэн үдэрэй семинар үнгэргэгдөө. Тэдэнэр аммиагтай уһаар газар яажа үтэгжүүлхэ, квадратно-гнездовой аргаар кукуруза тариха хүдэлмэринүүдтэй танилсаһан байна. Манай колхоз аммиагтай уһаар газараа үтэгжүүлхэдээ нилээдгүй дүй дүршэлтэй болонхой. Энэ жэл бригадамнай 70 тонно аммиагтай уһа зөөжэ абанхай. Энэ уһаар тарилгынгаа газарай ехэнхи хубиень үтэгжүүлхэбди.

Тиигэжэ манай бригадынхид энэ жэлдэ элбэг дэлбэг ургаса хуряажа, адуу малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэхын тула хабарайнгаа тарилгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр эхилбэ.

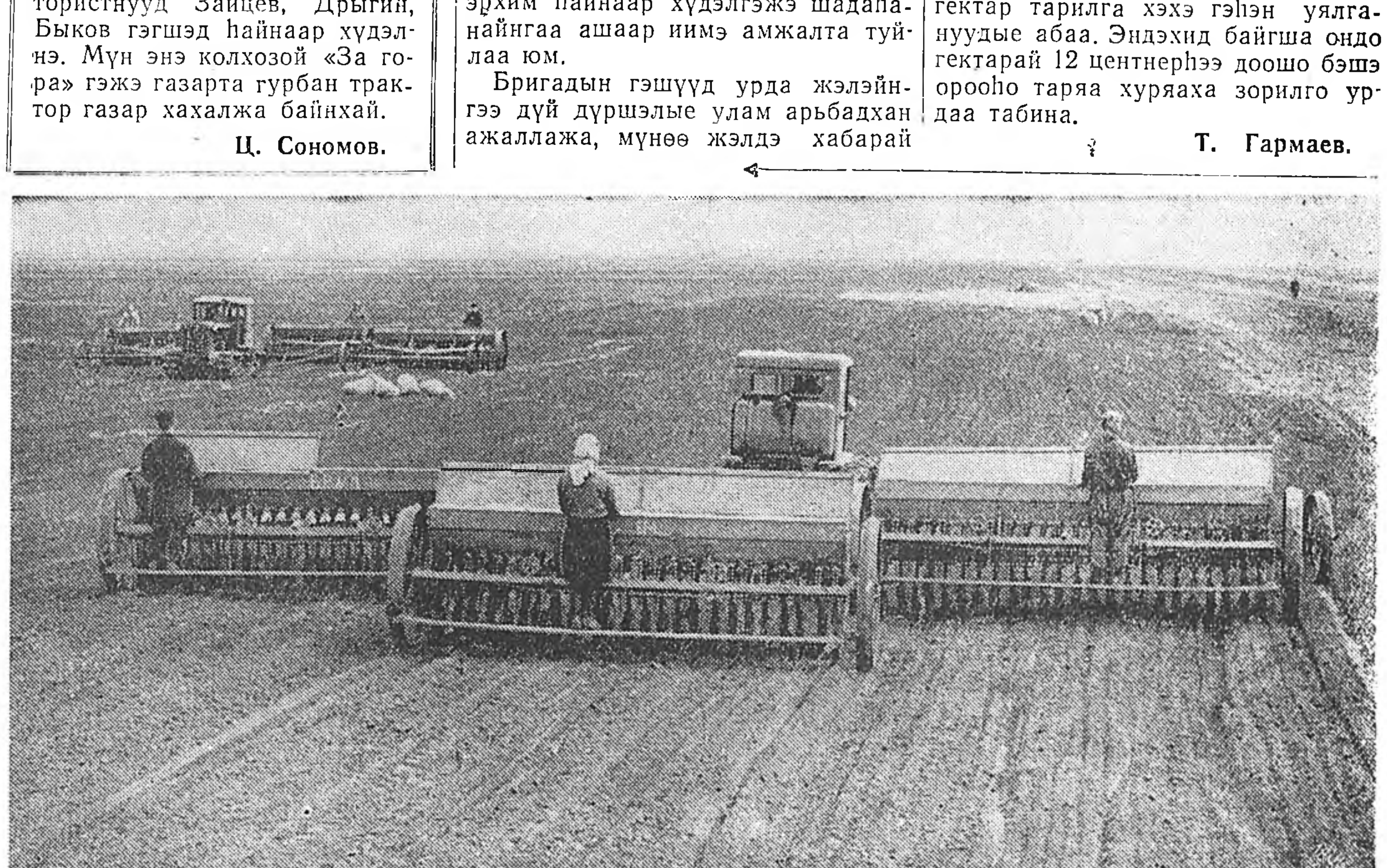
Д. Таханов,
ССCР-эй Верховно Соведэй депутат, Түнхэнэй «Путь Ленина» колхозой бригадир.

Эртын тарилга 7 үдэр соо дүүргэхэ

МУХАРШЭБЭР. (Манай корр.). Нёдондо жэлдэ «Знамя Ленина» артелиин 3-дахи комплексно бригадынхид аймаг доторoo жэшээтэ һайнаар ажаллажа, ороoһото ургамалнуудай эртын тарилгые 8 үдэрэй турша соо хэһэн байгаа. Колхозой механизаторнууд техникэ, зэмсэгүүдээ бүтээсэ ехэтэйгээр, эрхим һайнаар хүдэлгэжэ шадаһанайнгаа ашаар иимэ амжалта туйлаа юм.

Бригадын гэшүүд урда жэлэйнгээ дүй дүршэлые улам арьбадхан ажаллажа, мүнөө жэлдэ хабарай тарилгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтаад, бүхы 550 гектар шэниисэ, хара таряае 7 үдэрэй турша соо тарижа дүүргэхээр шиидэ. Тарилгаяа агротехническэ эрхим шанартайгаар хэхын түлөө тэмсэхэ байна. Бригадын түрүү механизаторнууд нүхэд Д. Раднаев, Ц. Дашиев гэгшэд халаан соогоо 65—70 гектар тарилга хэхэ гэһэн уялгануудые абаа. Эндэхид байгша ондо гектарай 12 центнерһээ доошо бэшэ ороoһо таряа хуряаха зорилго урдаа табина.

Т. Гармаев.

Казагай ССР. Республикын урда талын районуудта ороoһото ургамалнуудые тарижа эхилээ. **Зураг дээрэ:** Джамбулска областиин Джамбулска районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ хабарай тарилга хэгдэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Теоретическэ конференци һонирхолтойгоор үнгэргэгдэнэ

Баргажанай аймагай колхозник гууд, модошод, алба хаагшад КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые һонирхон шудална. Аймаг доторхи кружогууд, политһургуулинууд, семинарта хамтадаа 700 гаран коммунистнууд, 500 комсомолшууд съездын материалтай танилсажа байнхай. Аймагай предприятинууд, колхозууд, эмхи зургаануудта съездын материалаар хөөрэлдөөн, уншалга болоно. 400 агитаторнууд зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна.

КПСС-эй XXI съездын материал шудалха эрилтын ехэ байһан дээрэһээ партиин айкомой политическэ гэгээрэлэй кабинет нютаг нютагтань теоретическэ конференци үнгэргөө. Тиихэдээ партиин XXI съездын табиһан теоретическэ асуудалнуудые хэлсэһэн байна. Баргажанда, Баргажанай адагта, Ехэ Үрөөдэ, Баянголдо иимэ конференцинүүд болоо. Тэдээндэ 400 гаран хүн хабаадажа, олон хүн үгэ хэлээ. Эдэнь бүхы дээрээ һонирхолтойгоор үнгэрһэн байна. Партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд, колхознигууд, хүдөө ажахын, промышленностиин мэргэжэлтэд, врачууд, багшанар болон бусад тэндэ элидхэлнүүдые хээ. Теоретическэ асуудалнуудые бодото ажабайдалай зорилготой холбон, эдэнэр элидхэл соогоо харуулба. Жэшээнь, Үүрэгэй больницын врач нүхэр Рябцева соёл сурталай хүдэлмэри тухай, ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ тухай элидхэл хэһэн байна. Нүхэр Рябцева комсомолшуудай кружогой пропагандистаар хүдэлхэ зуураа, өөрынгөө хараһан, үзэһэн жэшээнүүдые элидхэл соогоо харуулалсаа. Хоёр янзын зөөрие—колхозой, кооперативна болон бүгэдэ арадай социалистическэ зөөрие адлишуу болгохо арга зам тухай асуудалаар Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Г. Б. Цыденов элидхэл хээ. Аймаг дотор колхозууд хоорондын барилга хэдэг, мүн ондоошье жэшээнүүдые элидхэлшэ харуулаа.

Иимэ теоретическэ конференци хэхэдэ ехэ аша туһатай байна. Коммунистнуудһаа гадна олонитэ ажалшад энээндэ хабаадалсаха юм. Мүн агитаторнууд, пропагандистнарта туһа хүргэнэ.

В. Романов,
КПСС-эй Баргажанай айкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша.

Жэшээтэ агитатор

КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые арад зондо гүнзэгыгөөр тайлбарилан ойлгуулха гээшэ агитаторнуудай шухала зорилго болоно.

Агитатор бүхэн арад зонтой хөөрэлдөө хэхэдээ, тэрэнээ һонирхолтойгоор, ойлгосотойгоор үнгэргэхэ гэжэ оролдодог гээшэ. Юундэб гэхэдэ, бэлэдхэл муутайгаар, ойлгосогүйгөөр хөөрэлдөө үнгэргэжэ, олон зоной урда нюураа улайлгажа байхаяа ямаршье агитатор хүсэхэгүй бшуу.

Манай аймагай Корсаковска дунда һургуулиин багша нүхэр Иван Хусаевич Николаев ёһотойл бэрхэ агитаторнуудай нэгэн юм.

Нүхэр Николаев хөөрэлдөө хэхэдээ олон янзын арга хэрэглэдэг. Жэшээнь, олон хүнүүдэй суглархада хөөрэлдөөгөө лекци мэтээр дэлгэрэнгыгээр үнгэргэдэг. Харин айлда, үсөөн хүнүүдтэй хөөрэлдэхэдөө тэдэнэй асуудалнуудта харюу болгон, тобшоор хэлэжэ үгэдэг.

Манай нютагта ямар ушарһаа кукуруза урганагүйб гэһэн асуудал нэгэтэ хөөрэлдөөнэйнь үедэ гараһан байна.

— Манай хүршэ Прибайкальска, Кабанскын аймагуудай олонхи колхозууд һүүлшын жэлнүүдтэ гектар бүриһөө 200 центнер хүрэтэр кукурузын шэмэтэ ногоон набша ургуулжа абадаг байна. Тээд эдэ аймагуудаймнай сагайнь уларил, газарайнь шанар манай аймагайхиһаа тон илгаашагүй бшуу. Тиимэһээ бидэншье һайн ургаса абаха аргатайбди, гансахан лэ оролдохо хэрэгтэй. Ушарынь юуб гэхэдэ, Прибайкальска, Кабанскын аймагай колхозууд кукуруза тариха газараа һайнаар элдүүрилжэ, наг шэбхээр үтэгжүүлдэг, саг болзортонь таридаг, ряд хоорондын элдүүрилгэ шанартайгаар хэжэ оролдоһоной нгоо ашаар лэ үндэр ургаса ургуулна бшуу гэһэн тодорхой харюу агитатор үгэһэн байна.

Т. Баженов,
КПСС-эй айкомой пропагандист.
Байкало-Кудара.

Пропагандистнуудай семинар болоо

Партиин Иволгын айком партийна эхин организацинуудай секретарьнар, партийна болон комсомолой пропагандистнарые һаяхан нэгэ үдэрэй семинарта суглуулаа.

«Ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгэ — коммунизм байгуулха үедэ партиин бэелүүлхэ гол зорилго» гэһэн лекци обкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагшын орлогшо нүхэр П. И. Гершман уншаа. «Мүнөөнэй уласхоорондын байдал тухай», «Колхозно-кооперативна зөөриин хүгжэхэ, тэрэнэй олонитын зөөритэй адли болохо арганууд тухай» лекцинүүдые обкомой лекторнууд Б. Батуев, Т. Полякова гэгшэд уншаа.

Республикын байдалтай нягта холбоотойгоор уншагдаһан эдэ лекцинүүдые суглараагшад ехэтэ һонирхон шагнабад. Лекторнууд олон асуудалда тодорхой харюунуудые үгөө.

Гансахан пропагандистнарта бэшэ, мүн колхознигууд болон совхозой хүдэлмэришэдтэ зорюулжа иимэ лекцинүүдэй уншагдадаг болоо һаань һайн байгаа.

Ш. Бальжинимаев, пропагандист.

Колхозой культбазада

Кударын аймагай колхозуудай малай олохон фермэнүүдтэ культбаза баригданхай. Культбаза фермэ дээрэ нээгдэхэһээ гадна, мүн полевой станууд дээгүүр эмхидхэгдэнэ.

Иигэжэ колхознигуудай али бүхы эрилтэнүүд гүйсэдөөр хангагдадаг боложо байна. Фермэнүүдтэ байрын һайн гэр, столово, наймаалагшагүй магазин, улаан булан, зарим газартань клуб бии.

Ждановай нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна нэгэдэхи фермын малшадай культбаза таарамжатай зохид. Культбазадань 170 хүнэй һууритай клуб, һайнаар түхеэрэгдэһэн улаан булан, эдеэ бэлэдхэхэ кухни-столово, магазин бии. Байрынь таһалгануудта зөөлэн оронууд табяатай. Тэндэнь радиотой, гоё гоё картина ханаарнь хадаатай, электричествотэй болгогдонхой. Байрань ууралаар дулаасуулагдана. Һаалишад «Белка» гэжэ машинаар хубсаһаяа угаана.

Эдэ бүгэдэ малшадта амарха, һуралсаха сүлөө олгоно.

Зураг дээрэ: һаалишан комсомол басаган Валя Батомункуева машинаар хубсаһа угаажа байна.

В. Богдановай фототекст.

1500 хурьган абтаа

Курумканай аймагай «Коммунизм» колхоздо 1500 гаран хурьган абтаад, гарза хоролтогүй, тобир тарганаар түлжүүлэгдэжэ байна.

Мүнөө колхозой олонхи отарануудта шэнэ түл абалга дүүрэхэ болоо. Үрэжүүлэгдэһэн хонидой 70—75 процентнь хурьгалаанхай юм. Үшөө 1000 гаран хурьгад һаяар абтаха.

—Үбэлжэлгээ һайнаар үнгэргэжэ, хонидойнгоо хүсэ шадалыень доошолуулангүй ондо оруулбал, зунай сагта элбэг нооһо хайшалхабди,—гэжэ колхозой эрхим хонишод А. Хсборков, Г. Доржиев, С. Ефреева гэгшэд мэдүүлнэ.

К. Бадмаев.

НАШЖААХАН ЮРООГЭЙ ЭХИНДЭ

1. ЭДИР ЗАЛУУГАЙ ЭРШЭ

Бүрэн Хаанһаа эхи абаһан үндэр шобхо хада уулын үбэрэй саһан хайлажа, шулбы, хагда гараһаар үнинэй. Добо гүбөөгэй оройнуудые бүрхөөн үхэр малай бэлшэжэ ябахань харагдана, эдир залуу малшад — басагадай аятай зохид аялганууд дахинаа соностодог болоо.

...Үшөө эртэ байбашье һаань, шаргал улаан наранай гэрэлдэ ялалзаһан сагаан шифер хушалтатай Шулуутын фермын шэнэхэн байрануудай хажуугаар хэдэн олон залуушуул элдэб зугаа наада дэлгэжэ ябана.

— Эдэмнай һургуулиинхид гү?—гээд, мантай сугтаа ябаһан Москвагай корреспондент Владимир Носков тэдэниие харамсаараа гэнтэ асуужархиба.

— Үгы, эдэшни манай үүлтэртэ фермын залуу һаалишад гээшэ, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Жамсо Бальжинимаевич Ванкеев даруухаа наар, бага энеэбхилһэн янзатайгаар харюусана. — Эдир залуугай эршэ иимэ ха юм даа. Арбадахиие дүүргэмсээрээ нёдондо манай колхоздо һайн дураараа ерэһэн юм. Тэрэ гэһээр таһалгаряагүй һаалишадаар ажаллажа, артелиимнай баялигые үнэн зүрхэнһөө арьбадхалсажа ябана. Мүнөө ажал хүдэлмэрээ дүүргээд, сүлөөтэй болоод байна гээшэ...

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Шулуутын үүлтэртэ фермын залуу һаалишад Сэсэг Дамбаева, Мария Аюшеева, Лиза Замураева, Мая Савинова гэгшэд юрэдөөл жэлһээ үлүү мал ажал дээрэ хүдэлмэрилжэ байна. Республикын суута һаалишад Долгор Цырендоржиева, Пэлжит Жалсанова гэгшэдтэй сугтаа хүдэлжэ, богонихон сагай туршада нилээд ехэ дүй дүршэлтэй, шадамар һаалишад болоо.

— Үнгэрһэн жэлдэ манай фермэдэ залуушуул олоор ерэжэ, ажал хүдэлмэри, ажаһуудалыемнай бүришье һонин болгоо. Фермымнай 16 һаалишадай олонхинь комсомол-залуушуул юм. Тэдэмнай коммунистическэ ажалай фермэ болохын түлөө мүрысөөндэ оролсоод, аймаг соогоо түрүү зэргэдэ ябана. Мүнөө дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 800 литр һү һаана,—гэжэ фермые даагша, партиин гэшүүн Цырендоржо Батуев омогтойгоор хөөрэнэ. Хэсүүхэн лэ басагад даа, өөһэдөөшье харана бэзэт, үни хада ажалаа дүүргээд, амаржа, сэнгэжэ ябахыень...

Уданшьегүй набтархан шираг бэетэй нэгэ залуухан басаган манда дүтэлжэ, гэртэ орохые уриба.

2. КУЛЬТУРЫН ГУЛАМТАДА

Энэ фермын дэргэдэхи культбазын байшан холоһоо харагдана. Ажалай һүүлээр, үдэшэндөө, сүлөөтэй сагтаа малшад культбазадаа суглардаг заншалтай. Тэрээн соо ороходо ариг сэбэр, уран гоёор шэмэглэгдэнхэй. Радиоприемник, нүүдэл библиотекэ, шатар, даам, домино гэхэ мэтэ зүйлнүүд, мүн сээжэ зүрхэнэй зугаа, сэдьхэлэй баяр хүдэлгэхэ хүгжэмэй инструментнүүдшье байдаг. Центральна, республиканска болон аймагай газетэнүүд, элдэб һонин журналнууд эндэ бии. Ханануудаарнь партии, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүд, эндэхи колхозой 7 жэлэй түсэбые харуулһан диаграмманууд, схемэнүүд, түрүү малшадай уялга, дүй дүршэлые харуулһан бюллетеньнүүд аржыса үлгөөтэй харагдана. Эдэ бүгэдые залуу һаалишад Аюшеева, Замураева, Савинова, фермые даагша Батуев гэгшэд өөһэдөө шахуу түхеэрһэн байха юм.

Культбазые даагша Борис Цыдыпов үүсхэл оролдолго гаргажа, колхозойнгоо партийна эхин организациин туһаламжаар культбазынгаа хүдэлмэрие һонирхолтойгоор, ажал хэрэгүүдтэй нягта холбоотойгоор ябуулна. Һүүлэй гурба һарын туршада эндэ ехэ юумэн хэгдээ. Түүхэтэ долоон жэлэй түсэб болон колхозойнгоо ойрын зорилгонууд тухай һонирхолтой элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые парторганизациин секретарь Дармаев, правлениин түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Ванкеев, тэрэнэй орлогшо Григорьев болон бусад хэһэн байна.

Фермын малшад үбэлжэлгын хүндэ хүшэр бэрхэшээлнүүдые шэн зоригтой ажалаараа дабажа гараа. Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн үнгэржэ, хабарай амисхал ороходо малшад нэгэшье толгой гарза хоролтогүйгөөр малаа бэлшээридэнь гаргажа шадаа.

Мүнөө тус фермынхид өөһэдынгөө хүсөөр уран һайханай бүлгэм эмхидхэжэ байна. Энэ үүсхэлые залуу һаалишад Сэсэг Дамбаева, Ага Бадмажапова гэгшэд гаргаад, өөһэдөө эдэбхитэйгээр хабаадана. Һаяхан үнгэргэгдэһэн аймагай уран һайханай харалгада хабаадажа, гоё һайхан дуу, хатар табяа. Гадна фермын залуушуул волейбольно команда, дуунай кружогуудые эмхидхээ.

3. ҺААЛИШАНАЙ ЭЛИДХЭЛ

Мүн эндэхи ажалай түрүүшүүл өөһэдынгөө дүй дүршэл тухай олондо хөөрэжэ үгэдэг һайн һайхан заншалтай. Долгор Цырендоржиева, Пэлжит Жалсанова гэгшэд бараг дашагүй баян дүй дүршэлтэй һаалишад байһаниинь мэдээжэ. Нүхэр Жалсанова үнгэрһэн жэлдэ даажа байһан үнеэн бүриһөө 4580 литр һү һааһан, тиихэдэ һаалишад Цырендоржиева, Будаанай Буянтуева, залуу һаалишан Александр Жамьянов гэгшэд һайн үрэ дүн... дые түйлаһан байна. Тэдэнэр дүршэлөө өөһэдөө хэрэглээд ... даггүй, харин нүхэдтөө дамжу... үгэхэ гэжэ оролдожо байдаг. ...хан Долгор Цырендоржиева ... жэлэй туршада таһалгаряагүй ... ажал дээрэ ажаллажа олоһон ... шадабари тухайгаа тодорхой ... римтануудтайгаар олоной ... хөөрэжэ үгөө. Энэ элидхэлыень ... сахан малшад бэшэ, мүн тэнд... таряан ажалай бригадынхид ш... наһан байгаа.

—Түрүү һаалишанай элидхэ... улад зон ехэтэ һонирхожо шаг... саашадаа саг үргэлжэ иимэ э... хэл, хөөрэлдөөнүүдые үнгэрг... байхабди,—гэжэ культбазые д... ша ехэл баяртайгаар мэдүүлнэ.

Энэнь тон зүб. Жнирэй хүнүү... дэлгэрэнгы хөөрэлдөө, элидхэл... дые эмхидхэжэ, олонитэдэ хө... жэ үгэхэ гээшэ ехэ аша үрэтэй ... даг.

ТҮРҮҮЛЭГШЫН АЖАГЛА...

Энэ үдэр мантай сугтаа ябһ... правлениин түрүүлэгшэ хахад... рөө Шулуутын фермэдэ бар... Энэншье ойлгосотой байгаа. Ж... Бальжинимаевич ерэһэн фер... гүүртэнүүдтээ ябууд хүрөөд ... даггүй, ажал хүдэлмэри туха... зүйтэй тобшолол хэжэ, туһа х... жэ бусадаг юм. Мүнөөшье фер... һаалишад, тугалшадые суглуу... тобшохон хөөрэлдөө үнгэргөө. ... хэдээ ажалайнь зарим дутаг... нуудые шүүмжэлжэ, зохихо за... заабари үгэбэ.

— Тарбагатайнхидай үүсхэ... таанад гектар бүриһөө 500 цент... турнепс ургуулха гэһэн байна... гээд тэрэ хэлэнэ. —Тиигэбэшье ... дөө хүрэхын тула, үшөөл ... юумэ хэбэт. Поли дээрээ наг ш... ехээр гаргаха хэрэгтэй.

Саашань нүхэр Ванкеев фер... ажалай зарим дутагдалнуудые ... лоод, «таанар энээниие үглөө... нөө усадхаха арга боломжо... хүсэ шадалшье, эдэбхи үүсхэ... байха» гэбэ. Һаалишад энэ за... рииень дары дүүргэхэ байһанаа... дүүлээ.

Үдэшэндөө Ташар тосхон бус... ябахадаа харахадамнай Шулуу... фермын дэргэдэхи турнепс та... газар дээрэ халуун хүдэлмэри... рьялжа байгаа һэн...

И. ОЧОР...

Зураг дээрэ: колхозой түрүү... шэ, СССР-эй Верховно Соведэй ... путат Ж. Б. Ванкеев Шулуутын ... луу һаалишадтай ажал хүдэлм... тухайнь хөөрэлдэжэ байна.

фотонь автор...

Сэлэнгэ.

Долоон жэлэй түсэб дүүргэхын түлөө тэмсэлэй түрүүшын зэргэдэ

☆

(„*Правдын*“ *апрелиин 11-нэй түрүү бэшэгһээ*)

☆ ☆

Коммунистическэ общество үргэн далайсатайгаар байгуулха үедэ мүнөө бидэнэй ороод байхада долоон жэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө тэмсэлшэдэй түрүүшын зэргэдэ коммунистнууд урда мэтэ ябалсана.

«Бүхы һаад бэрхэшээлнүүдые дабан, ленинскэ шалгагдамал замаар бидэнэр бата найдамтайгаар урагшаа дабшажа ябанабди. Дабагдашагүй гэжэ һанагдахаар, шэнэ хяра үндэрнүүдые эрэлхэг зоригтойгоор добтолжо, түрүү отрядуудай хойноһоо дагажа ябаһан хүнүүдтэ зам табижа үгэдэг альпинистнуудэй түрүү отряд шэнгеэр, манай парти—Советскэ Союзай хүдэлмэришэн ангиин, ажалшадай дайшалхы манглай—коммунизмын һаруул һайхан үндэр тээшэ совет арадые хүтэлэн ябана» гэжэ КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл соо хэлэгдэнэ.

Партийна олонитын зохёохы үүсхэл эдэбхи партиин хүсэниинь болоно. КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ коммунистнуудай дүүргэхэ гол үүргэ юуб гэхэдэ, эмхитэйгээр, эдэбхи хэшээлтэйгээр хүдэлхэ, зорилго хүсэнгеэр ябуулга хэхэ хэрэгтэй. Долоон жэлэй түсэбые бэелүүлгэдэ олониитэ арад зониие элсүүлэн эмхидхэхын, долоон жэлэй амжалтые хангаха байһан предприяти, барилга, колхоз, совхоз, научна эмхи зургаануудта зохёон байгуулхы эдэбхи хэшээл гаргаха таарамжатай эрхэ байдал бии болгохын тулада мүнөө бүхы партийна организацинууд, коммунист бүхэн оролдолго гаргаха зэргэтэй. Съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй удхашанарые олон миллион хүнүүдтэ ойлгуулхын, эдэ шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлгэдэ тэдэниие зоригжуулхын тулада КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүд болон материалнуудые нүлөө ехэтэйгээр, зорилго хүсэнгеэр тайлбарилха гээшэ олоничтын дунда коммунистнуудай ябуулдаг олон янзын хүдэлмэриин шухала хубинь болоно. Партиин зоригжолто үгэнүүдые арад зоной дунда тайлбарилжа, предприяти, бригада болон фермэнүүдтэ, гэр байрануудта байһан хүн бүхэндэ ойлгуулха гээшэ коммунистнуудай үүргэ мүн болоно.

Коммунист съездын шиидхэбэринүүдые һайнаар мэдэхэ, тэрэнэй творческо, түүхэтэ удхашанарые, съездын табиһан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ өөрынгөө дүүргэхэ үүргые гүнзэгыгөөр мэдэрхэ, тэдэниие хайшан гээд бэелүүлхэ шадабаритай байха, долоон жэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ ябажа, шэн зоригто ажалай үльгэр жэшээ бэеэрээ харуулха ёһотой. Ажалда болон олониитые хүмүүжүүлгэдэ өөһэдөө эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, коммунистнууд долоон жэлэй даалгабаринуудые дүүргэхын түлөө, юумэ гамнаха арьбалхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй үедэ зохёохы шэнэ эдэбхи үүсхэл гаргаха хэрэгтэ совет хүнүүдые зоригжуулдаг, хамтаараа ажаллаха үзэлтэйгөөр, ажалда дуратай байхаар, патриотизмын үзэлөөр хүнүүдые хүмүүжүүлдэг байна.

Долоон жэлэй тодорхой зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор ябуулагдаһан эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин сэгнэшэгүй ехэ аша туһатай байһые Московско, Ленинградска, Ставропольско, Киевскэ, Сталинска, Минскэ болон бусад партийна организацинуудай дүй дүршэл харуулна.

Москвагай, Ленинградай, бусад промышленна центрнүүдэй олон предприятинуудтахи коммунистическэ ажалай бригадануудые партиин гэшүүд толгойлно. Тэдэнэр зохёон байгуулхы, бүтээсэ ехэтэй ажалай үльгэр жэшээ бүхы хүдэлмэришэдтэ харуулдаг, һураха, коммунистическэ абари заншалтай болохо хэрэгтэнь тэдэндэ оролдосотойгоор туһалдаг байна. Коммунистнууд—шэнэ юумэ үүсхэгшэд нүхэд Мамай, Кольчик, Гиталов, Мануковский болон бусадай үүсхэлээр ажалай бүтээсые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхын, промышленность болон хүдөө ажахын продукци бүтээхэдээ гаргаша багаар хэхын түлөө тэмсэл орон дотор улам үргэнөөр дэлгэржэ байнхай. Коммунизм байгуулха агууехэ, зоригжуулхы уг зорилго, коммунистнуудай эрхим үльгэр жэшээгэй хүсэн Сибириин барилгануудта, Уралай заводуудта, шэнэ газарай элдүүрилэгдэжэ байһан үргэн тала нютагуудта—хаа хаанагүй совет хүнүүдые шэн габьяата ажалда зоригжуулна.

Долоон жэлэй техникые шадамараар ашаглаад байхада үйлэдбэриин баян арга боломжонууд элирүүлэгдэхэ байна. Энэ техникые бүхы коммунистнуудай шудалха хүдэлмэрие партийна организацинуудай түргэдхэхэ бүринь иимэ жэшээнүүд улам олошорхо. «Ленинуголь» трестын 70-дахи шахта Карагандада эгээн гээгдэнги шахтануудай нэгэниинь һая болотор байһан юм. Зүгөөр цикличнэ график болон нүүрһэ малтадаг шэнэ техникые коммунистнуудай өөһэдынь һайнаар шудалаад байхада энэ шахта танигдашагүй болоо, жэлэй эхинһээ хойшо 15 үлүүтэй эшелон түлишэ түсэбһөө гадуур малтаа. Долоон жэлэй түлөө түрүү тэмсэлшэдтэ шухала болэдог техническэ эрдэм коммунистнуудай оролдосотойгоор шудалһан лэ газарта иимэ жэшээ харагдадаг байна.

Партийна хүсэнүүдые зүбөөр хубаарилһан табихатаяа хамта, коммунистнуудта эрилтэ ехээр хэхэ, баталан абтаһан шиидхэбэринүүдые, үйлэдбэриин даалгабаринуудые, социалистическэ уялгануудые дүүргэхын түлөө ямаршье тушаал даажа байгаа һаань, партиин гэшүүн бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ гээшэ мүнөө хэзээ хэзээнэйхиһээ шухала болоод байна. Ушарынь үгэ хүүр дэлгэхэдээ бэрхэнүүд аад, өөдтэй юумэ хэжэ бирадаггүй тиимэ коммунистнууд үшөө бии ха юм. Тэдэнэр шударгы шамдуугаар найдуулга үгөөд, даалгабаринуудые бодотоор дүүргэдэггүй, партийна, гүрэнэй журам эбдэдэг байна.

Ажалшадай абаһан социалистическэ уялганууд зүндөө дүүргэгдэнэ бэзэ гэжэ найдадаг зарим предприяти, колхоз, район болон областиин хүтэлбэрилэгшэдэй иимэрхүү тааруугүй ябадалые болюулха хэрэгтэй.

Долоон жэлэй түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэ манай бүхы совет арадай өөрынгөө эршэ зоригто ажалые зорюулхын тулада бүри оролдосотой шангаар, улам ехэ үүсхэл эдэбхитэйгээр хүдэлхэ гээшэ коммунистнуудай эгээн дээдэ, эгээн хүндэтэй уялга мүн болоно.

Культурна байдалай хронико

Баян Хуса тосхондо

Һүүлэй хоёр жэлэй туршада эндэхи клуб болон библиотекын хүдэлмэри нилээд һайжараа. Комсомолка Анна Иннокентьевна Жаркова арбадахи класс дүүргэһэнэй һүүлээр түрэл тосхонойнгоо клубые даагшаар хүдэлжэ, дүршэлтэй болоо. Тэрэнэй хүтэлбэреэр хүдөөгэй эдэбхитэд Раида Пашинская, Галина Зайцева, Мария Панафидина, Людмила Вострикова, Николай Панафидин болон бусад уран һайханай бүлгэм эмхидхэлгэдэ туһалһан байна. Тиигээд Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой уран һайханай бүлгэмэйхид аймаг дотороо хоёрдохи һуури эзэлээ.

Колхозой һаалишад ирагуу һайхан дуу, хатар наадаанда дуратай юм. Уран һайханай бүлгэмэй хүдэлмэридэ хурьгашан басагад Вера Шарина, Галина Пашинская, багша Галина Пантелеевна Зайцева болон бусад эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Соёлой добтолгодо хабаадалсаха, тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо, арад зондо кино харуулгые һайжаруулха, юрэнхы культурыень дээшэлүүлхэ ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдана.

Хүдөөгэй библиотекын уншагшадай тоо жэлһээ жэлдэ олошорно. Тэдэнэй тоодо 70 наһатай Иван Федорович Кожевников, комсомол һаалишан Галина Пашинская, коммунист Иннокентий Иванович Елисеев, долоон жэлэй һургуулиин һурагшад Зоя Тараканов-ская, Валя Пашинская, Галя Гладышева болон бусад оролсоно. Номой ... бэгжэхэтэй хамта уншагшадшье оло... шорно. Мүнөө биб... лиотекэдэнь 4 мян... ган экземпляр ном бии. Ном тараалгын хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана, мал... шадай дунда 6 нүү... дэл библиотекэ эм... хидхэгдэнхэй.

Хүдөөгэй библио... текэ (даагшань Р... Пашинская) Н. Ост... ровскиин «Булат ... яажа хатуужааб... гэһэн номоор ун... шагшадай конфе... ренци һаяар үнгэр... гэхэнь.

Клуб болон биб... лиотекын хүдэлм... ридэ колхозой пар... тийна организаци... Зэдын сомоной Со... вет, хүдөөгэй эдэб... хитэдэй туһалда... байһаниинь һай... шаалтай.

С. Табдае...

Зэдын аймаг.

Үргэжэлтын һанамжа

Пар дээрэ ургамалые тарижа абаха тухай

...ал, ногооной ходо ганда...рилтай манай эндэхи эрхэ ...а колхоз, совхозуудта та...й газарые зүбөөр элдүү...рэжэлыень эрид һайжаруул...сыень дээшэлүүлхэ гээшэ ...едэ хүдөө ажахые хүгжөөл... зорилгонуудай нэгэн боло...һээ колхоз, совхоз бүхэн ...гаа эрхэ байдалда тааруу...зар тараалангаа зүбөөр ...жэ, ороохо тараанай ...бусад ургамалнуудай урга... дээшэлүүлхын түлөө али ... тэмсэхэ зэргэтэй байна.

...шье мэдэһээр, ажахы бүхэн...ар элдүүрилэгдэһэн сэбэр ...байбал, ороохо тараанай ...һайн ургаса абтадаг бшуу. ...хэдэ, пар байһан газарай ...нинь шанаржажа, һураггүй ...тэй һайн болоод, тарилга ...буртаг үбһэ, үрмэдэһэн урга... мүн шииг нойтоёошье ...барижа шададаг гээшэ. Тии...республикын уһалагдадаггүй ...й аймагуудта бүхы таряа...нь 30—40 процентые жэл бү...ээлдэг. Энээн дээрэһээ кол...хозуудта бүхы тараалан...аар 40 процентын элдүүрил...алай гаргаша ехээр хэгдэбэ...рэ жэл соогоо энэ газар...аршье ашаг олзо абтадаг...ин байдаг бшуу.

...мүнөө хүдөө ажахыһаа һү, ...ооһо, үндэгэ улам ехээр ...болохо түйлай ехэ зорилгын ...ад байхада, саашадаа газар ...ангые иимэ ашаг үрэ бага... хэрэглэжэ яашье зохихогүй ... Энээниие хараадаа абажа, ...совхоз бүхэндэ тараалангай ...шададаал һаа ашаг үрэ ехэ..., зүбөөр хэрэглэн, ороохо ...үбһэ ногоо, тэжээлэй урга...дые элбэг дэлбэгээр абадаг, ...дэг болохын түлөө тэмсэхэ .... Тиихын тула нэн түрүүн... хаанагүй пар дээрэ (хоёр... урда тээ) тэжээлэй урга...дые тарижа абахада болохо

...ямар удхатайб гэхэдэ, поли ...үбэлдөө наг шэбхэ һайса гар...тэрэнээ хабар эртэ зөөлэрүү...элдүүрилээд, тэжээлэй түргэн ...эг ямар нэгэн ургамал но...(кукуруза, зелёнко гэхэ мэтэ) ..., ургасыень зунай тэн багта ...зандань хуряажа абадаг. ... тэрэ газараа зунай тэнгэ...шо дахин гүнзэгыгөөр ха... хойто жэлэй тарилгада сэ... болгожо бэлдэнэ. Хойто ха... тэрэнээ эртэ борнойлжо, ...шэнһисэ, хара таряа тари...аг һайн ургаса абаха ушар-

Шииг нойто элбэгтэй, дулаан уларилтай, мүн һайн үрэжэлтэй газарай пар дээрэ тарилга хэжэ абаха дүршэл ороной баруун область, республикануудта бии. Харин шииг нойто багатай, хуурай, хүйтэн уларилтай Сибирьтэ тиимэ пар ашаг үрэ багатай гэжэ тоологдоод, энээнһээ урагша ехээр хэрэглэгдэдэггүй байгаа һэн.

Теэд партиин XXI съездын трибунаһаа суута полевод-эрдэмтэн, ВАСХНИЛ-эй хүндэтэ академик нүхэр Т. С. Мальцев үгэ хэлэхэдээ һайнаар элдүүрилээд, зүбөөр хэрэглэжэ шадаа һаа, тарилга хэгдэһэн пар сэбэр парһаа юугээрээшье дутуугүй, тэрэниие Сибириин колхоз, совхозуудта үргэнөөр хэрэглэжэ болохо гэжэ тэмдэглэһэн байна. Тиигээдшье һүүлэй жэлнүүдтэ тиимэ пар ехээр хэрэглэдэг болоһон Сибириин зарим ажахынуудай дүй дүршэлһөө харахада, тэдэнэр тэрээн дээрэһээ ороохо тараанай муу бэшэ ургаса хуряажа, ашаг олзо горьтойгоор абадаг болонхой.

Саашадаа республикын олонхи аймагуудта шииг нойто элбэгтэй гү, али уһалууриин газарай пар дээрэ тэжээлэй ургамал, ногоо тарижа һайнаар ургуулаад, ургасыень абаһанайнгаа һүүлдэ зунай тэнгэһээ хойшо газараа дахин хахалжа, сэбэр пар болгохо шухала гэжэ һанагдана. Тиигэжэ парые зүбөөр хэрэглэбэл, адууһа малдаа нэмэлтэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ арга боломжо аймаг бүхэндэ олгогдохо. Юуб гэхэдэ, манай эндэ хаа хаанагүй апрелиин тэнгэһээ хойшо тэжээлэй ямаршье ургамалые тарижа эхилхээр яһала дулаан байдаг, тиигээд зундаа бороотой байгаа һаань гү, али үгышье һаа һайса уһалаад байбал, тэрээнһээ һайн ургаса абажа боломоор. Июль һарада парайнгаа газарай ургаса ногоон зандань хуряажа абаад, дахин хахалжа байха үедэ хура бороо ехээр ородог байна. Энээнэй ашаар газарта шииг нойтон һайса баригдаха, мүн хүрьһэниинь һураггүй үрэжэлтэй болодог ушартай. Хоёрдохёор, газарые дахин хахалхадаа элдэб буртаг үбһэн, үрмэдэһэнһөө сэбэрлэгдэнэ бшуу.

Нэн түрүүндэ парай газарта тэжээлэй ямар ургамал тарихаб, тэрэнээ хэзээ хуряажа абахаб гэжэ уридшалан зүбөөр тодорхойлхо шухала. Манай эндэхи аймагуудта силосэй ургамалнууд соохоо гол түлэб наран сэсэг пар дээрэ тарихада таарамжатай гэжэ һанагдана. Наран сэсэгые наг шэбхээр һайса утэгжүүлһэн намарай пар дээрэ хабар эртэ, апрелиин тэнгээр, квадратно-гнездовой аргаар таряад, ургасынь хойноһоо һайн харууһа хэжэ, тэрэнэйнгээ сэсэглэн, буурсаглажа байхада, июль соогуур хуряажа, силос дараха хэрэгтэй. Мүн зарим үрэжэл һайнтай, ёһоор элдүүрилэгдэһэн, уһалууриин газарай пар дээрэ кукуруза тарижа болохо, тиигээд тэрэнэйнгээ ургасые июль соогуур абаад, үхэр малда ногоон тэжээл болгожо эдюулбэл зохистой. Тиихэдэ уһалагдадаггүй газарай пар дээрэ хабар, намар хара таряа тарихада өөрэгүй. Хара таряан ган гасуурта тэсэмгэй, газарайнгаа хүрьһэнэй багал шиигтэй һаань, яһала һайнаар ургадаг байна. Хара таряае пар дээрэ хабар эртэ таряад, ургасыень июлиин эхеэр сабшажа, малда ногоон тэжээл болгожо эдюулхэ, үгышье һаа, тэрээгээр силос дарахада болохо. Тиигээд зунай тэнгэһээ хойшо газараа дахин парлан хахалха хэрэгтэй.

Тэрэшэлэн зундаа хахалагдаһан парай поли дээрэ намарыль газарай хүрэхэһөө урид, октябрь соогуур намарай хара таряа тарихада хамаагүй. Намарай хара таряан хабартаа газарай шиигтэйдэ һайн ургажа, июниин һүүл багаар колосолжо эхилдэг. Эгээл энэ үедэ ургасыень хуряажа абаад, газарыень хахалжа, параа хойто жэлэй тарилгада бэлдэхэдэ таарамжатай байдаг. Гадна энэ ургамал тариһанай һүүлдэ газарайншье хүрьһэн һураггүй үрэжэлтэй һайн болодог гэжэ дүй дүршэлөөр тодоруулагданхай.

Хэрбээ хойто жэлдэнь ороохо таряа тариха һаа, пар дээрэ хартаабха, турнепс гэхэ мэтэ удаан эдеэшэдэг ургамалые тарижа болохогүй. Тиигээдшье эдэ ургамалнууд газарай хүрьһэ ехээр хатаажа, үрэжэл муутай болгожорхидог байна.

Парай газарые зүбөөр, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ зорилго гансашье энээгээр дүүрэхэ бэшэ, харин тэрэниие хаһа сагтань һайнаар элдүүрилэн, буртаг үбһэ, үрмэдэһэгүй, сэбэр байлгаад, тэндээ шииг нойто ехээр барижа, наг шэбхээр утэгжүүлээд, хойто жэлэйнгээ тарилгада эрхим һайн партай байха шухала.

Тиигэжэ республикын колхоз, совхозуудта тараалангай газар зүбөөр хэрэглэгдэжэ, ороохо тарaанһаа гадна, адууһа малай эдихэ шэмэтэ тэжээл элбэг ехээр абтаха, мүн тараалангаа һайжаруулха арга боломжо олдохо ушартай.

А. Останин,
Бурядай хүдөө ажахын туршалгын станциин ахалагша научна сотрудник.

Эдэбхитэй малшад

...алан, тараалангай ургасые ...лохоор дээшэлүүлжэ, ниитын ...илда үбһэ, тэжээл ехээр бэ... гээшэ гансашье тараан ...хүдэлдэг зоной бэшэ, мүн ..., малшад, хонишодой бул... оролдохо, тэмсэхэ хэрэг ...бшуу. Тиимэһээ энээниие ...олгожо, Бичурын аймагай ...ай нэрэмжэтэ колхозой һү... нэгэдэхи фермын мал адуулагшад Бадмажап Абидуев, Василий Сомов, Бадма Цыбиков, Балдан Дабардаев гэгшэд өөһэдынгөө һайн дураар 75 гектар сабшалан даажа абаад, тэрээнһээ үбһэ ехээр хуряахын түлөө тэмсэжэ байна. Эдэнэр үхэр малаа адуулха, эдеэлүүлхынгээ забһарта даажа абаһан сабшалан дээрээ наг шэбхэ зөөжэ гаргаад, һаянай газараа һайрамай уһаар уһалжа эхилэнхэй. Зундаа сабшалангаа уһалхын тула тэндэхи гол горхо хааха тушаа бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэжэ байнхай. Мүнөө эдэнэр бургааһа, һаднаг, модо асаржа бэлдэнэ.

Тэрэшэлэн эдэ түрүү малшад фермынгээ 120 толгой үнеэдые зун, намартаа хаһа сагтань һайнаар адуулха, уһалхын тула ехэхэн оролдолго гаргадаг юм.

Н. Куртошин.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын «Победа» артелиин түрүү оёдолшодой нэгэн—Мария Федоровна Борисова.

Н. Сафроновой фото.

МУСА ДЖАЛИЛЬ

ЖАРГАЛ

Урдань ядалсаашамнай,
Уйдхар гашуудалнай
Уһанай урадхалдал
Үнгэрэн талиибал.

Һаруул туяан
Үүлэ һэтэлбэ.
Уйдхар зоболон
Үзөөгүй мэтэлди.

Жабхалан баярнай
Заяандааш унтархагүй.
Жаргал золнай
Заяандааш мартуулхагүй.

Зоной жаргалай
Золтой үдэрнүүд,
Дахяад һубарибат,
Дахяад наярбат!

Г. Чимитов бурядшалба.

Ц. БАДМАЕВ

ДҮРБЭН КОСТЮМ

Набтагар нэхы дэгэлтэй
Нооһолиг энэ хонин
Нэрэтэй юм-гү, үгы гү?
Намда ехэл һонин.

Хони харадаг
Намдаг
Харюусаба тиихэдэм
Намда:

—Одоо энээхэн эрьешни
Орой нэрэгүй нэхытэл,
Шэхэндээ нэгэ һиихэдэл
Шэнэ биирхэ номеотойл.

«Талын малшан» колхознай
Таби мянган хонитой агша.
Хонин бүриие нэрлэжэ,
Хаана хүшэ хүрэхэбшэ.

Арбан лэ хонимни нэрэтэй юм,
Алдартай малнууд байха даа,
Бэшэнһээл һаа ехэ нооһотой
Бэрхэнүүд хадаа нэрэтэй даа.

—Хэлыт, нэгэ хонинһоо
Хэды нооһон гарадаг юм?
Харин тэрэ нооһоорнь
Хүнүүд юугээ хэдэг юм?

Хони харадаг
Намдаг
Харюусаба тиихэдэм
Намда:

—Харыш тэрээхэн хониие
Хэлээд үгэхэдэм болохол даа.
Дүрбэн хилгааһан костюм
Тэрэнэй нооһонһоо гарахал даа.

Намдаг абгада туһалнаб,
Наран мандана тэнгэридэ.
Талада жэргэмэл жэргэжэ,
Таатай гээшэнь сэдьхэлдэ.

АЖАЛ ҺУРАЛСАЛ ХОЁРЫЕ ХОЛБООТОЙГООР ЯБУУЛХАДА...

(Манай дүй дүршэл)

Гурбан жэлэй саана политехническэ һуралсалай үргэнөөр эмхидхэгдэжэ эхилээд байхада, манай Гурульбын долоон жэлэй һургуули һуралсалай мастерской нээһэн юм. Теэд тэрэмнай багадаад, досоонь элдэб түхеэрэлгэ тодхохо аргагүй уйтан байшоо. Тиихэдэнь багшанар болон түрэлхид үүсхэл гаргаад, шэнэ мастерской барижа эхилээ һэн. «Илбарай багахан үхибүүд мантан мастерской яагаад барихань һэм», «һургуулиинхид дүүрэхэгүй шиидхэбэри гаргаба» гэхэ мэтээр зарим хүнүүд хашхаралдаадшье туршаһан байха. Ахалагша классай һурагшадай, түрэлхидэй болон олониитын хабаадалгатай хэдэн воскресник эмхидхэжэ, барилгын модо бэлэдхээ һэмди. Тэрэ үедэ багашуул багшанарайнгаа хүтэлбэри доро хүдэлжэ, шулуу, шабар, элһэ болон барилгын бусад материал бэлдэһэн байгаа. Модо, шулуугаа шэрэхэдэмнай урдань байһан Лазогой нэрэмжэтэ колхоз ехэ туһалаа. Олоороо оролдолго гарган, шэнэ мастерской барижа, толлоо һэмди. Лазогой нэрэмжэтэ колхоз, «Кожевник» гэжэ олзоборилгын артель һургуулида туһаламжа болгон хэдэн мянган түхэриг мүнгэ үгөө һэн. Тэрэниие мастерскойн доторхи түхеэрэлгэ худалдажа абалгада гаргашалаа һэмди. Мүнөө мастерскойдомнай хэрэгтэй түхеэрэлгэ, модо, түмэр тошиилдаха станогуудһаа эхилээд, бусад жэжэ божо хэрэгсэлнүүд бии болоо.

Һурагшаднай шэнэ мастерскойтой болоjo улам урмашанхай. Эхэ, эсэгынгээ, багшанарайнгаа, парти, правительствынгаа оролдолгые ойлгохо тудамаа улам абьяастайгаар ажаллажа, элдэб эдлэл, хэрэгсэл бүтээдэг, колхозой малда кормушка, наг шэбхэ этэхэ этүүр, хүрзэ гэхэ мэтые шадамараар дархалдаг болоо һэн.

Үнгэрэгшэ зун пионернүүдэй үйлэдбэриин лагерь эмхидхээ һэмди. Тэндэ 50 гаран һурагшад амарһан, ажаллаһан байна. Үхибүүд уһа, түлеэгээ бэлдэхэ, байра соохёо арилгаха, газаагуурхяа сэбэрлэхэ, хубсаһа хунараа угааха, оро дэбдихэрээ хуряаха, эдеэ хоолоо шанаха мэтын гэр зуурын ажалые барандань шахуу өөһэдөө хэдэг байгаа. Үхибүүдэй ажал хүдэлмэри, ажабайдалые багшанар, хүмүүжүүлэгшэд ходо хүтэлбэрилдэг, хинадаг һэн. Колхозой правлени лагериин үхибүүдые хэлсээнэй үндэһөөр эдеэ хоолой элдэб зүйлөөр таһалдалгүй хангадаг, тиигээд үхибүүд үдэртөө 4 дахин эдеэлдэг байгаа. Ажал хэжэ байһан үхибүүдые 4 дахин эдеэлүүлмээр. Юундэб гэхэдэ, илбарай бэетэй багашуулай наадаха, хүдэлхэнь ехэдээд, эдеэ хоолынь дуталдаа һаа, бэень муудажа болохо бшуу.

Энэ лагерьта колхозһоо гурбан гектар газар үгтөө һэн. Һурагшад нэгэ гектартань кукуруза, нэгэ гектартань капуста, нэгэ гектартань хартаабха тариһан юм. Тэрэ талмайһаа эрхим ургаса абахын тула һурагшад 30 тонно наг шэбхэ гаргажа тарааһан, горьтой үнэһэ, шубуунай аргал суглуулһан, колхозой үгэһэн минеральна утэгжүүлгэ хэрэглэһэн байха юм. Һурагшад хартаабха, капуста, кукуруза тарихадаа звено звеногоор хүдэлөө. Звено бүхэн даажа абаһан участогаа өөһэдөө харууһалдаг, буртаг үбһыень түүдэг, гандаха болбо һаань—уһалдаг байгаа. Тэрээнһээ гадна, газарай шоройень обоолдог, хүрьһыень зөөлэрүүлдэг, урхэ, зумбараан мэтын хорото амитадые хюдадаг байба.

Манай һургуулиин олохон үхибүүд колхозой үбһэ хуряалсаа һэн. Наринаар тоолоо һаа, олон лэ малай ондо орохоор үбһэ сабшаһан, тармаһан, хуряаһан байха даа!

Үхибүүд өөһэдөө хара хүдэлмэри хээд байхадаа хартаабха, капуста, кукуруза мэтын ургамалнуудые тээ тэндэ тэбхэрлэн малтаһан хонхосогуудта хайшан гэжэ һуулгадагыень ойлгожо абаһан, ургамалаа уһалха, харууһалха, наг шэбхэ тарааха, мүн ондоошье утэгжүүлгэ хэрэглэхэ дүй дүршэл олоһон, газар элдүүрилжэ шададаг болоһон байна. Үхибүүдые ажалда дүршүүлхынгээ хажуугаар, тэдэнэй зүбөөр, сэнгэлигээр амарха асуудал мартажа болохогүй. Үе үе болоод лэ пионернүүд түүдэгэй дэргэдэ наададаг, элдэб элидхэл шагнадаг, үндэр наһатайшуулые хүндэтэ пионернүүд болгон абадаг һэн. Һурагшад нютагай зондо хоёр дахин концерт харуулһан, Сотниково тосхон, Улан-Удээр аяншалһан, хээрэ түүдэгэй дэргэдэ хэды хоноһон байгаа. Тиихэдээ үхибүүд ехээр амардаг, һэргэг хүхюун болодог, бэе махабадань шангададаг юм. Намар болоходо һурагшаднай өөһэд өөһэдынгөө участогай ургаса хуряахаһаа гадна, колхозой хартаабха болон газарай эдеэ малтажа абалсаһан, таряа хуряалгадань хүдэлэлсэһэн байна. Тиихэдэ һурагшад бултадаа мянга гаран ажалта үдэрэй сэнтэй хүдэлмэри хэһэн байна.

40—100 ажалта үдэр олоһон, хара хүдэлмэридэ һураха гэжэ ехээр оролдоһон үхибүүд Кузнецовой Владимир Василий хоёр, Валерий Загузин, Анатолий Перевалов, Геннадий Черкасов, Владислав Москвитин болон бусад колхозой правлениин, парторганизациин грамотануудаар шагнагдаа, үнэтэй бэлэгүүдтэ хүртөө. Үхибүүдые ажалда дүршүүлхэ зорилгоор тэдэниие ниитын хүдэлмэридэ элсүүлдэг заншалтайбди. Үхибүүдэй хүсөөр 5425 килограмм түмэр түдэгэ, хаягдаһан нилээд ехэ сааһан суглуулагдаа.

Манай һурагшад һү·һаалиин фермэдэ туһалдаг болонхой. Үниинэй һаалишадтай хамта хүдэлжэ, үнеэ һааха, тугал болон буруу хооллуулха, адуулха гэхэ зэргын ажалай оншые олохын хойноһоо оролдожо байна.

КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон, һургуули шадархи тараалангайнгаа талмайе 5 дахин үргэдхэхэ, жэлһээ жэлдэ улам ехэ ургаса хуряаха, тодорхойлон хэлэбэл, гектар бүриһөө 300 центнер кукурузын эшэ набша хуряадаг болохо, үйлэдбэриингөө мастерскойе түгэс түхеэрэлгэтэй болгохо гэһэн уялгануудые абаад, эдэбхитэйгээр, эршэмтэйгээр һуража, хүдэлжэ ороободи.

Ю. Дылыков,
Гурульбын долоон жэлэй һургуулиин директор.

Иволга.

Коммунизм байгуулгын теоретическэ асуудалнууд

Социализмын оронуудай нэгэн доро коммунизмда орохо тухай

...алистическэ революциин ...ндаха тухай Ленин багшын ... анха түрүүн Россида бэе...лжэ, социализмын түгэлдэр СССР гүрэн байгуулагдаа ...ай оронд социализм хүсэд ... эсэслэн илаа. Мүнөө совет ... коммунизмын дээдэ шатада ... тула бэлэдхэл үргэн далай...ар ябуулжа эхилбэ. Энэ ...һайхан ажал хэрэгээ амжал...ар дүүргэхэнь бата найдам... Юуб гэхэдэ, тэдэнэр Коммуни...стическэ партиин сэсэн мэргэн ...ри доро, агууехэ Ленинэй ...аар урагшаа дабшана.

... ороной удаа, дэлхэйн хо... дайнай һүүлээр, Агууехэ ...ин революциһаа эшэ татан ... болон Азиин хэдэ хэдэн ...империализмын гэнжэһээ мул...раад, социализмын замаар ... арга боломжотой болоо ...игэжэ социализмын дэлхэйн ... гү, али дэлхэйн социалис... лагерь байгуулагдаад, дэл...питализмын системэдэ эрид ..., диилдэшэгүй шэнэ хүсэн ...гүжэнэ.

... бүгэдэ—марксизм-ленинизм...һургаалай түгэс хүсэнэй аша ....

...С-эй XXI съезд ленинизмын ...ы баялигые саашань хүгжөө... коммунистическэ байгуулалтын ... шухала асуудалнуудые ...шэнжэлэн тодорхойлоо. Тэ... зунда социализмын дэлхэйн ... оронуудай бүхыдөө нэгэн ... коммунизмда орохо тухай урдань табигдаагүй асуудал онсо удхашанартай юм.

I.

Капитализмһаа социализмда оролго—обществын хүгжэлтын юрэнхы хуули ёһонуудые эшэ баримталан, тэдэнэй ёһоор бэелүүлэгдэдэг үндэһэн хубилалта мүн. Социализмын дэлхэйн системын бии болоһон ушар мүн лэ иимэ хуули ёһонуудтай зохилдоно. Эгээл тиимэһээ социалистическэ оронууд бүхы талаараа хурдан түргөөр хүгжэжэ, дэлхэйн агууехэ хүсэн болоод, шиидхэхы нүлөөгөө үзүүлжэ байна.

Социалистическэ оронууд газар дэлхэйн дүрбэнэй нэгэ хубиһаа үлүүе эзэлнэ, тэрээн дээрэнь миллиард шахуу хүн зон ажаһуудаг. Дэлхэйн промышленна үйлэдбэриин гурбанай нэгэ хуби шахуунь, абтадаг ороохо тараанай хахадынь шахуу, хлопогой 43 процентнь социализмын оронуудта хүртэнэ.

Гадна тэдэнэр марксизм-ленинизмын һургаалые хүтэлбэри болгодог, нэгэн адли экономическа байгуулалтатай, коммунизм байгуулха нэгэн адли уг зорилготой тула бата бэхи нэгэдэлтэй, эбтэй эетэй агууехэ бүлэ болонхой.

Гэхэтэй хамта, социализмын дэлхэйн системын түүхэтэ удхашанартай асари ехэ илалтанууд өөрөө зүндөө ерээгүй. Харин коммунистическэ, хүдэлмэришэдэй партинуудай шадамар бэрхэ хүтэлбэри доро социалистическэ оронуудай ажалшадай шэн габьяатайгаар тэмсэһэнэй аша үрэ мүн болоно.

Социализмын дэлхэйн системэ бии болохэдоо хэдэ хэдэн гол шухала асуудалнуудые шэнээр табина. Нэн түрүүн иимэ асуудалнуудые ойрын сагта шиидхэхэ байгаа гэбэл: социализмые тус тус орон бүхэн гансал өөрынгөө хүсөөр, бусад оронуудтай ямаршье холбоо барисаагүйгөөр шэнэ ажабайдал байгуулха гү, али мүлжэгшэдһөө сүлөөрһэн бүхы арадууд хоорондоо нягта холбоо барисаатайгаар, харилсан туһалалсажа, хүсэеэ нэгэдүүлэн байгуулха гү? Тиихэдээ социалистическэ оронуудай хоорондо, мүн марксистско-ленинскэ партинуудай хоорондо ямар ёһо гурим баримталһан, хайшаа харилсаанууд байгуулагдаха ёһотойб?

Шэнэ обществын хүгжэлтын хуули ёһонуудые хүтэлбэри болгон, марксистско-ленинскэ партинууд эдэ асуудалнуудта иимэ харюу үгөө һэн: социалистическэ оронууд хододоо суг хамта байха ёһотой, хүсэеэ нэгэдүүлэн, бэе бэедээ туһаламжа хүргэн социализмые хамтаараа байгуулха зэргэтэй.

Энэ хараа бодол ревизионистнуудай, илангаяа Югославиин ревизионистнуудай зүгһөө эрид буруушаагдаа һэн, мүнөөшье буруушаагдана. Орон бүхэн өөрынгөө онсо илгаатай замаар социализмда орохо ёһотой, тиимэһээ социализмын бүхы оронуудта хабаатай юрэнхы хуули ёһон гэжэ байхагүй, мүн социалистическэ гүрэнүүдэй хоорондо гансал зэргэ оршон байхаһаа ондоо харилсаанууд байхагүй юм гэжэ тэдэнэр шашалдадаг. Тиимэ дээрэһээ социалистическэ лагериие сэрэгэй, политическэ бүлэглэл гэжэ ревизионистнууд харуулхаяа һэдэдэг. Иихэдээ эб найрамдалда дуратай социализмын политика дайн сэрэгые һүжэрөөхэ империализмын политика хоёр илгаагүй, адли юм гэхэ һанаатай. Энээн дээрэһээ харахада, ревизионистнууд хархис империализмын эгээн эдэбхитэй туһамаршад, социализмын—эбсэшэгүй дайсад мүн болоно. Юуб гэхэдэ, арадта харша ревизионистнуудай үзэл бодол социалистическэ оронуудые бэе бэеһээнь таһалан һалгаагаад, тус бүриень империализмын нэгэдэмэл хүсэнүүдэй сэрэгэй, экономическа болон бусад добтолгын аюул доро табина. Гадна орон бүхэниие доторойнгоо арга боломжые аша үрэгүйгөөр, ехэ гарзатайгаар, үлүүсэ ехэ ажал гарган ашаглаха замда оруулаад, социалистическэ байгуулалтада һаад ушаруулха хүсэлтэй.

Арадта харша ревизионистнуудай һэдэлгые социалистическэ оронууд бута сохёод, хоорондоо бата бэхи нэгэдэл байгуулаа. Тэдэнэй хоорондо аха дүү ёһоной экономическа, политическэ, идеологическа олон янзын харилсаанууд байгуулагдаад, хүгжэн ургана. Тиин социализмын бүхы оронууд суг хамта шэнэ замаар урагшаа дабшана. Тиихэдээ арадайнгаа ажахые хурдан түргөөр һэргээн бодхоожо, ажахыдаа, соёл культурадаа асари ехэ илалта туйлаад, капитализмһаа булюу һайн байһанаа дэлхэйн хүн түрэлтэнэй урда элитээр харуулна, мүн дэлхэйн бүхы оронууд социализмда заабол орохо юм гэжэ баталан гэршэлнэ.

Мүнөө үедэ социалистическэ оронууд социализм байгуулгаяа түгэсхэхэ, тиигээд бүхы дээрээ коммунизмда дамжан орохо шэнэ шата нээбэ, СССР социализм хүсэд дүүрэн, эсэслэн байгуулаад, коммунизмын дээдэ шата байгуулха түсэбөө бэелүүлжэ эхилбэ. Арадай демократиин олон оронууд социализм бүрин түгэсөөр байгуулжа байна. Жэшээлхэдэ, Хитадай Арадай Республикада үйлэдбэриин социалистическэ харилсаанууд промышленность болон хүдөө ажахыда гол түлэб илан мандаа. Болгариин Арадай Республикада капиталистическэ ажахынууд бүрин усадхагдажа, социализм түгэс илалта туйлаба. Чехословакиин Коммунистическэ партиин XI съезд (1958 оной июнь һара) иигэжэ тэмдэглэһэн юм: «орон доторнай хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадал бүрин усадхагдаа, социализмын үндэһэ һуури гол түлэб табигдаба. Мүнөө манай орондо социализм байгуулгые түгэсхэхэ зорилго табигдана». Тэрэшэлэн Германиин Социалистическэ нэгэдэмэл партиин V съезд социализм байгуулгаяа дүүргэхэ зорилго арадайнгаа үмэнэ табяа. Арадай демократиин бусад оронууд социализмын замаар хурдан түргэнөөр дабшана.

II.

Социалистическэ оронуудай бүхы арадууд коммунизмда орохо нангин зорилго урдаа табина. Теэд хайшан гээд коммунизмда орохоб—ээлжээгээр, бэе бэеһээ холо хойно гээгдэжэ гү, али болохо зэргээрээ нэгэн доро гү?

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съезд эдэ асуудалнуудта тодорхой харюу үгэнэ. Социализмын дэлхэйн системын байгуулалтын, тэрэнэй хурдан түргэн хүгжэлтын дүй дүршэлые согсолон, нүхэр Н. С. Хрущев съезд дээрэ иигэжэ хэлэнэ: «...Социалистическэ байгуулалтада байһан арга боломжые амжалтатайгаар хэрэглэжэ, социализмын оронууд коммунистическэ обществын дээдэ шатада болохо зэргээрээ нэгэн доро орохо юм». Энэ тобшолол хадаа научна коммунизмын шэнэ һургаал мүн.

Социалистическэ оронуудай болохо зэргээрээ нэгэн доро коммунизмда ороолго социализмын дэлхэйн системын хүгжэлтын заатагүй бэелүүлэгдэхэ хуули ёһон мүн. Юуб гэхэдэ, капитализмын үедэ олон ондоо оронууд жэгдэ бэшээр хүгжэдэг байна: зариманиинь холо урид гараад, нүгөөдүүлээ холо хойно гээгдүүлдэг, мүлжэн дарладаг, хүгжэлтыень һаатуулдаг байха юм. Жэшээлхэдэ, дэлхэйн нэгэдэхи дайнай һүүлээр империалистическэ Германи Америкын туһаламжаар хурдан түргөөр хүгжэжэ, хүсэ ехэтэй хархис гүрэн болоо һэн. Тиигээд Европын олон арадуудые мүлжэн дарлажа, экономико болон соёл культурынь хүгжэлтые һаатуулаад, хоёрдохи дэлхэйн дайе һүжэрөөһэниинь мэдээжэ. Тэрэшэлэн мүнөө США-гэй богоолшолго доро капиталистическэ дэлхэйн олон оронууд оронхой. Тиихэдээ хүгжэлтынгөө талаар ехэ гээгдэжэ, холо хойно гараһан байха юм.

Харин тиихэдэнь социализмын дэлхэйн системэдэ ажахыгаа түсэбэй ёһоор, зүбөөр тааралдуулан хүгжөөхэ хуули ёһон нүлөөлнэ. Энээнэй ашаар урдань гээгдэнги байһан орон социализмын харгы замда орожо, үйлэдбэрилгынгөө хүсэнүүдые хурдан түргөөр хүгжөөжэ, түрүү хүгжэнги оронуудые хүсэнэ. Иигэжэ социализмын бүхы оронууд болохо зэргээрээ, жэгдээр хүгжэдэг юм. Тиихэдээ гээгдэжэ ябаһан оронуудые түрүү оронуудай зэргэдэ гаргаха хэрэг ямар нэгэн ганса ороной туһаламжын ашаар бэелүүлэгдэнэ бэшэ. Энэ хадаа социализмын бүхы оронуудай интер-

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

СПОРТИВНА ШЭНЭ СОЮЗ БАЙГУУЛАГДАБА

Коммунистическэ парти арад зоной элүүр энхэ байдал тухай эсэгэ ёһоной анхарал оролдолго хандуулжа байдаг. Энээнэй ашаар Бурят орон доторнай физкультурна хүдэлөөндэ хүнүүд элоороо хабаададаг, бэе махабадаа хатуужуулдаг болонхой. Мүнөө республикымнай городууд болон хүдөө нютагуудта 50 мянга гаран физкультурнигууд, спортын разрядтай 2 мянга шахуу хүн, 14 мастер тоологдоно.

Хүдөөгэй ажалшад бэе махабадай соёлдо хэр зэргээр хабаададаг, спортын талаар мэргэжэл шадабаряа ямараар дээшэлүүлнэб гэжэ хараха болоо һаа, зарим нютагуудта, түбхын түрүүндэ Байкало-Кударын, Түнхэнэй аймагта багасага хүдэлмэри ябуулагдаһан байна. Жэшээнь, байкало-кударынхид 7 мянган түхэрэгэй спортын хэрэгсэл абаад, 5 секцинүүдтэ бээ һоридог болоо. Һүүлэй 3 жэлэй турша соо Түнхэнэй аймагай колхозниргуудай дундаһаа спортын разрядтай 315 хүнүүд бэлэдхэгээ. Юрын 4 стадион эндэ баригдаа.

Энээнһээ гадна, үшөө нэгэ баримта дурдая. Хэрбээ һүүлэй үедэ республикадамнай 4555 разрядниигууд бэлдэгдэһэн байгаа һаа, тэдэнэй 60 процентнь хүдөөгэй ажалшад болоно.

Эдэ асуудалнууд болон саашанхи зорилгонуудаа зүбшэн хэлсэхэ зууроо, спортивна бүлгэм, организацинууд Бурядай союзай эмхидхэлэй нэгэдэхи конференциин делегадууд горьтойхон дутагдалнуудай бии байдые энэ удаа шүүмжэлээ. Эгээл гол дутагдалынь гэхэдэ, бэе махабадай соёлой хүдэлмэриидэ үргэн ниитэ арад зониие хабааддуулдаггүй, хүдэлмэришэд, малшад, таряашад физкультурна хүдэлөөндэ хажуу тээ үлэшэдэг байба. Тиихэдэнь урдань байһан физкультура болон спортын комитедүүд энэ тон шухала асуудалда анхаралаа дандаа һаа багаар хандуулдаг, схэнхи хүдэлмэрөө бараг һайн шадабаритай болоһон үсөөхэн спортсменүүдэй дунда ябуулдаг байгаа. Тэдэ бодоодшье үзэхэдэ, олон түмэн хүнэй дунда һуралсал-һорилгын хүдэлмэри шаб байса табихал, спортын талаар шэнэ туйлаалтануудшье амжагдаха, шэнэ мастернүүдшье урган гараха байгаа бшуу.

Тиихэдэ үндэһэ яһатанай түхэлтэй спорт эрхилхэ асуудалда мүн лэ бага бэшэ анхарал тус конференци дээрэ хандуулагдаа. Теэдшье бурят зон бүхэ барилдаан, һур харбалга, мори урилдаалга болон бусад наадада үнинһөө хойшо дуратай юм. Зүгөөр эдэ наадануд республика доторнай ехээр хүгжэнхэй гэжэ хэлэхын аргагүй. Тингэбэшье ондоо хизаар нютагуудайхид манай үндэһэн спортоор ехэтэ һонирходог. Жэшээнь, һур харбалгаар республикымнай спортсменүүдэй дүй дүршэл халан абаха дуратай байһанаа Закавказиин республика болон түбэй областьнуудай физкультурнигууд эльгээһэн бэшэгүүд соогоо мэдүүлдэг байна. Тингэн гэхэдэнь манайхид зарим ушарта гар һула байһанаа наагуур шахуу һуудаг юм.

«Орон дотор физическэ культура, спортые хүтэлбэрилхэ тухай» гэһэн тогтоол соогоо КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет арад зоной дунда бэе махабадай соёл хүгжөөхэ талаар ашаа ехэ зорилго табяа. Мүнөө физкультура, спорт хадаа партиина организацин хүтэлбэри доро, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай эдэбхитэй туһаламжын ашаар эрхилэгдэхэ болонхой. Конференцидэ хабаадагшад энэ тогтоолые үнэн зүрхэнһөө һайшааа, ажалшадые физкультурна хүдэлөөндэ бүри олоор элсүүлхэ байһанаа мэдүүлээ.

Республика дотор физкультура болон спортые улам саашадань хүгжөөхэ тушаа тус конференци дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа. Мүн конференци дээрэ КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр Очиров Ц. О. үгэ хэлээ.

Һүүлээрнь Бурядай АССР-эй спортивна бүлгэм болон организацинуудай союзай совет, тэрэнэй президиум һунгагдаһан байна. Советэй президиумэй түрүүлэгшээр нүхэр Калаганский М. Г., орлогшоорнь—нүхэр Банчиков Г. Г. һунгагдаа.

Оролдосотой басаган

Моня Гыргенова Ахын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо эрхим хонишон юм. Моня басаган үнэн сэхэ ажалаараа гансахан колхоз соогоо бэшэ, ханин аймагайнгаа залуу хонишодой дунда шалгаржа ябана. Нүхэр Гыргенова ажал хэрэгтээ эрхимээр хандахынгаа хажуугаар колхозойнгоо уран һайханай кружогто ходо хабаадана. Колхозойнь гэшүүд, үетэн нүхэдынь залуу хонишонойнгоо сценэ дээрэһээ ажал хүдэлмэрэ магтан, иргуу гоёор дуулахадань аргагүй ехээр баярладаг.

Моня Гыргенова энэ жэлэй үбэлжэлгэдэ 303 толгой эрьэ хонидые даажа абаад, нэгэшье толгой гарзалуулангүй ондо оруулба. Моня эрьедээ һайнаар харууһалжа горьтойгоор таргалуулаад, элбэг нооһо хайшалхын тула мүнөө үсэд нэтэрүүгээр ажаллажа байна. Гадна зоотехническэ заабаринуудые нарияаар сахижа, хонидойгоо харууһалга, эдеэлүүлгые зүбөөр эмхидхэдэг юм.

Зураг дээрэ: хонишон Моня Гыргенова.

П. Жужаевай фото, текст.

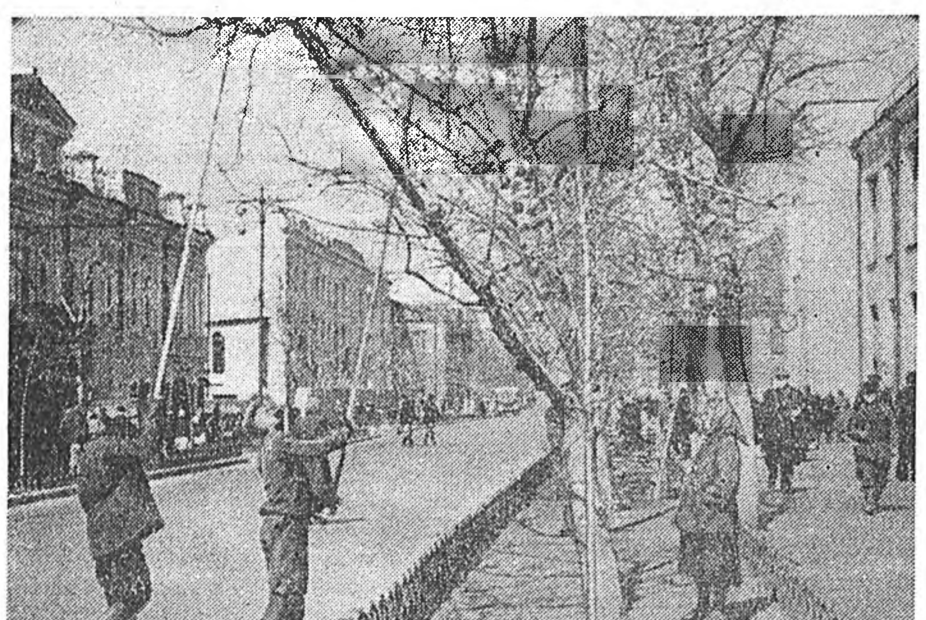
„Агитаторай блокнодой" долоодохи номер

КПСС-эй Бурядай обкомой пропаганда, агитациин таһагай «Агитаторай блокнодой» 7-дохи номер бурят хэлэн дээрэ хэблэгдэн гараба.

«Совет арад ленинизмын туг доро коммунизм тээшэ дабшана» гэһэн партиин обкомой пропаганда, агитациин таһагай даагшын орлогшо нүхэр П. Гершманэй, «Барилгын материалнуудые ехээр гаргаха» гэжэ КПСС-эй обкомой промышленно-транспортын таһагые даагша нүхэр К. Продайвода гэгшын статьянууд «Хөөрэлдөө хэхэ материалнууд» гэһэн бүлэг дотор толилогдобо.

«Түрүүшүүлэй дүй дүршэлһөө» гэһэн гаршаг доро республикымнай түрүү луговодууд сабшалангай урьаса дээшэлүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан тухайгаа хөөрэбэд.

Номерой һүүлшын хуудаһануудта «Африкын арадууд эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэнэ» гэһэн Ф. Волошиной статья уласхоорондын темэдэ тунхаглагдаһан байна.

ХАБАРАЙ ШЭНЖЭ. Л. Хайдуровай фото.

Колониализмтай эсэргүүсэн тэмсэжэ байһан студентнүүдтэй һанал нэгэдэлгын һ... үнгэргэгдэжэ байһантай дашарамдуулан СССР-эй залуушуулай организацинуудай... комитедэй дэргэдэхи студентнүүдэй соведэй хэһэн

МЭДҮҮЛГЭ

Студентнүүдэй уласхоорондын союзай V конгрессэй шиидхэбэриин ёһоор дэлхэйн бүхы түрүү студентнүүд колониализмда эсэргүүсэн тэмсэжэ байһан студентнүүдтэй һанал нэгэдэлгын һарые энэ оной апрельдэ Пекин городто үнгэргэхэнь.

Ази, Африкын оронуудтахи миллиард үлүүтэй хүн зон колониальна дарлалтые усадхан зайсуулаад, национальна бэеэ даанхай байдалтай болоо. Американ империалистнүүдтэ эсэргүүсэн Латын Американ арадуудай хэжэ байһан тэмсэл улам бүри үргэдэнэ.

Эрхэ сүлөөгэй, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлэй үедэ Ази, Африкын, Латын Американ арадууд бүри ехэ һанал нэгэдэлтэйгээр ябуулга хэжэ болоо. Энэ һанал нэгэдэлгэ ороноо сүлөөрүүлхын түлөө тэмсэхэдэнь колонинууд болон дулдыдаһан оронуудта туһална. Энэ һанал нэгэдэл үндэһэ яһанай илгаа гаргаха ябадалда эсэргүүсэн, хүнэй нэрэ хүндын түлөө, хара болон сагаан шарайтай хүнүүдэй нэгэн адли эрхэтэй байхын түлөө тэмсэхэдэнь залуушуул болон студентнүүдтэ туһална.

Ороноо сүлөөрүүлхын түлөө, өөһэдынгөө газар дээрэ эрхэ сүлөөтэйгөөр ажаһуухын, ажаллахын түлөө арадуудай хэжэ байһан тэмсэлдэ залуушуул, студентнүүд ехээр туһална. Тэдэнэр залуушуулай эрхэ зорг, үүсхэл эдэбхиин хэрэгтэй болоһон лэ газарта тэмсэлшэдэй түрүү зэргэдэ ябалсана.

Ази, Африкын оронуудай залуушуулай конференци энэ оной февральда Каирта болоо һэн. Империализм болон колониализмда эсэргүүсэн, арадуудай энхэ тайбанаар, хани барисаатайгаар зэргэ оршон байхын түлөө залуушуул болон студентнүүдэй бүри ехээр һалаа нэгэдэн, нягта жагсаалтайгаар тэмсэхэ хэрэгтэнь тус конференци горьтойгоор туһалаа. Бүхы арадуудай эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай байдалай болохые туйлахын тулада тэмсэхэ хүсэд шиидэнги байһан тухайгаа хоёр түбиин залуу үетэн мэдүүлһэн байна.

Францын колонизаторнуудта эсэргүү зэбсэгтэ тэмсэл мүнөө хэжэ байһан Алжирай студентнүүд болон залуушуулые, оронуудаа сүлөөрүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан Конгын, Камерунай, Мадагаскарай, Ньясалендын, Кениин, бусад оронуудай студентнүүд болон залуушуулые колониализмда эсэ[ргүүсэн] тэмсэжэ байһан студентнүүд[тэй һа]нал нэгэдэлгын һаратай да[шарам]дуулан совет студентнүү[д ... ха]наар амаршална.

Колониальна дарлалта[ар зо]гүүсэн, эб найрамдалай... ...банаар зэргэ оршон байх... арадуудай хани барисаа... гэрэлтэ ерээдүйн түлөө... байгшадта бултандань та... байһан тухайгаа совет сту[дентнүүд] дахяад мэдүүлнэ. Манай... наһан соо энэ тэмсэл хүсэд... ажа, эб найрамдал манда... зониие дарлаха, мүн үсэрэ... мүнөөдооной гараха ябад... лохо гэжэ бидэнэр баатар... набди.

Колониализмда эсэргүү... найрамдалай, хүн түрэлт... жаргалай түлөө хани бариса... хижүүлэн, нэгэн һаналтай... сэхые бүхы оронуудай сту[дентнүүд] болон залуушуулые бидэнэ[р уриал]набди!

СССР-эй залу[уш]уулай организацинуудай ко[митедэй] дэргэдэхи студентнүүдэй...

ХИЛЫН СААНАҺАА

Социалистическэ лагериин оронуудай харилсаа холбоон

ВАРШАВА, апрелиин 12. (ТАСС). Польшын хүндэ промышленностиин министерствын болон Чехословакиин хүндэ промышленностиин министерствын хоорондо Варшавада хэлсээн болоо. Хоёр ороной экономикын эдэ һалбаринуудай хоорондохи харилсаае 1959 ондо саашадань үргэдхэхэ түсэб хэлсээнэй үедэ зохёогдоһон байна.

Үйлэдбэринүүдэй арга боломжые бүри һайнаар ашаглаха, бэе бэедээ машинануудай болон түхеэрэлгэнүүдые, мүн документацинуудые бүри олоор үгэлсэдэг болохо, техническэ дүй дүршэлөө халан абалсаха гэжэ энэ түсэбэй ёһоор хараалагдаа.

Конституциин шэнэ проектые ДРВ-гэй ажалшад һайшаана

ХАНОЙ, апрелиин 13. (ТАСС). Шэнэ Конституциин проектые Вьетнамай Демократическа Республикын ажалшад эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэжэ байнхай.

Предприятинуудта, эмхи зургаануудта, олонииитын организацинуудта эдэ үдэрнүүдтэ суглаанууд болоно. Суглаанда хабаадагшад шэнэ Конституцые нэгэн һаналтайгаар һайшааха зуураа, өөһэдынгөө дурадхалнуудые оруулна.

СССР-эй Ехэ театрын баледэй артистнууд США-да ерэбэ

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 12. (ТАСС). СССР-эй Ехэ театрын баледэй 115 артист мүнөөдэр Нью-Йоркдо хоёр самолёдоор ерэбэ. Эдэ артистнуудые театрын директор Г. А. Орвид толгойлно. Ехэ театрын артистнууд хоёр һарын турша соо гастрольдо ябахадаа, Нью-Йоркдо, Лос-Анжелоста, Сан-Францискодо, Чикагодо, тэрэшэлэн Канадын Монреаль, Торонто городуудта концертнүүдые харуулха юм.

США-да 5.800.000 хүн хүдэлмэригүй болонхой

Юнайтед Пресс интернешнл агентствын корреспондентын мэдээсэнэй ёһоор, АФТ—КПП-гэй түрүүлэгшэ Мини США-гэй экономико дороһон муудажа байһаар гэжэ һаяхан мэдүүлээ. «4.326.000 хүн март соо хүдэлмэригүй байгаа гэжэ правительство мэдээсээ һэн. Тиигэжэ тиимэ бэшэ. Харин 5.800.000 хүн мүнөө ажал хүдэлмэригүй болоод байһхай» гэжэ тэрэ заагаа. Үшөө бүридхэлдэ абтаагүй хүдэлмэригүйшүүл бии. Юуб гэхэдэ 300.000 шахуу залуу хүнүүд хүдэлмэри олохобди гэжэ найдадаггүй дээрэһээ ажалай рынок дээгүүр ябадаггүй байна.

Хүдэлмэригүйшүүлдэ үгтэдэг тэдэхэмжэ, ажалладаг байхадаа абадаг салин хүлһэнэйнь гурбанайнь нэгэ хуби болоно, тиимэһээ тэдэнэр гэр булынхидөө тэжээхэ аргагүй болодог байна.

ОАР-эй Сириин райондо үер болобо

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 13. (ТАСС). Аадар бороогой ехээр ороһонһоо уламжалан, ОАР-эй Сириин районой олон нютагуудта үер болоо. Хүнүүдшье гэмтэлдэ ороо гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентство мэдээсэнэ.

Эб найрамдалда эсэргүү үгэ

(СЕАТО-гэй соведэй сесси тухай „Жэньминь жибао" ингэжэ бэшэнэ)

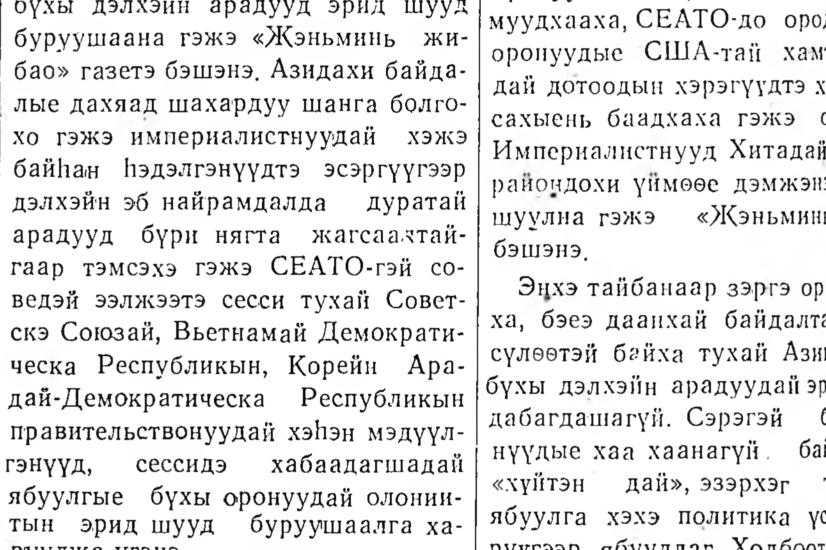
ПЕКИН, апрелиин 12. (ТАСС). СЕАТО-гэй соведэй ээлжээтэ сесси Веллингтондо (Шэнэ Зеланди) болоожо дүүрэв. Алас Дурна зүгтэ США-гэй ээрхэг түримхэй ябуулгые шангадхаха, дэлхэйн бүмбэрсэгэй энэ районой байдалые бүри шахардуу шанга болгохо түсэб энэ сесси дээрэ зохёогдоо гэжэ «Жэньминь жибао» түрүү бэшэг соогоо онсолон тэмдэглэбэ гээд Синьхуа агентство дамжуулна.

Бүгэдэниитын эб найрамдалда эсэргүүгээр СЕАТО-гэй соведэй сессидэ хабаадагшадай зохёоһон энэ харата муухай түсэбые Азиин, бүхы дэлхэйн арадууд эрид шууд буруушаажа гэжэ «Жэньминь жибао» газетэ бэшэнэ. Азидахи байдалые дахяад шахардуу шанга болгохо гэжэ империалистнүүдэй хэжэ байһан һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүгээр дэлхэйн эб найрамдалда дуратай арадууд бүри нягта жагсаалтайгаар тэмсэхэ гэжэ СЕАТО-гэй соведэй ээлжээтэ сесси тухай Советскэ Союзай, Вьетнамай Демократическа Республикын, Корейн Арадай-Демократическа Республикын правительствонуудай хэһэн мэдүүлгэнүүд, сессидэ хабаадагшадай аймшалтай бүхы оронуудай олониитын эрид шууд буруушаалга харуулжа үгэнэ.

Бүхы Индохитадые гартаа абаха, СЕАТО-гэй нүүлэдэг газарые түргэдхэхэ зорилгоор Зүүн-Урда Азиин бэеэ даанхай оронуудай до[тоодо] хэрэгүүдтэ хамааралсаха [...] нүүдые СЕАТО-гэй сесси [...] гээд газетэ саашань бэшэн[э.] хайлбал, Лаосто эсэргүү [...] римхэй түсэб СЕАТО-гэй се[сси] эрэ зохёогдоо, мүн Урда Вье[тнам] болон Камбоджын «страте[гическэ] шухала удхашанартай» байн[а гэжэ] шэн хэлсэһэн байна.

Веллингтондо болоһон С[ЕАТО-]гэй сессиие Хитадта эсэрг[үүсэн] далга гүрдэлгэ хэхын тулада [...] лэхые Холбоото Штадууд [...] һон байна гээд «Жэньминь [жибао»] тэмдэглэнэ. Холбоото Штад[ууд] даа Хитадай болон Азиин [...] оронуудай хоорондохи [...] муудхааха, СЕАТО-до ородо[ггүй] оронуудые США-тай хамта [...] дай дотоодын хэрэгүүдтэ хам[аа] сахиень баадхаха гэжэ [...] Империалистнүүд Хитадай [...] райондохи үймөө дэмжэн[...] шуулна гэжэ «Жэньминь ж[ибао»] бэшэнэ.

Эдхэ тайбанаар зэргэ орш[он байха], бэеэ даанхай байдалтай [...] сүлөөтэй байха тухай Азиин [...] бүхы дэлхэйн арадуудай эрм[...] дабаргадашагүй. Сэрэгэй б[...] нүүдые хаа хаанагүй байг[...] «хүйтэн дайн», ээрхэг тү[римхэй] ябуулга хэхэ политика хү[...] рүүгээр ябуулдаг Холбоото [Штадууд] дуудай хүсэлэл оролдолго [...] буруу һүрэхэ гэжэ «Жэньми[нь жибао»] газетэ түгэсхэлдөө б[эшэнэ].

Американ Холбоото Штадуудта «Аллис-Чалмерс мэнюфэкчуринг компании»... дөө ажахын машина бүтээлгын найман заводой олон түмэн хүдэлмэришэд... товко хэнэ. Питтсбургдахи компаниин заводой дэргэдэ забастовко хэгш[эд]... бидэн харуулые полицинхид намнажа тараагаа. Тиихэдээ шиидамаар... нюдаргадажа байжа хүдэлмэришэдые будэргэнэ байна. Зураг дээрэ:... хид хүдэлмэришэдые намнажа байна.

Ассошиэйтед Прессэй ф[ото].

США-да забастовконууд болоно

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 11. (ТАСС). США-гэй ажалай министерствын толилһон багсаамжа мэдээнэй ёһоор, энэ оной февральда Американ профсоюзууд 300 забастовко эмхидхэһэн байна. Хамта дээрээ энэ забастовкодо 140 мянган хүдэлмэришэн хабаадаа. Энэнь үнгэргэшэ жэлэй энэ үеынхидэ эрхоодоо 2 дахин олон юм.

«Питтсбург плейт гласс... ниин шэлэй заводуудта, ... Чалмерс мэнюфэкчуринг... ниин» хүдөө ажахын маш[ина]... тэлгын заводуудта, ... Нью-Пэрк городой хилээмэ... шадай дунда ерэн лэ томо... товконууд болоно, удаан... үргэлжлэһэн байна.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУ[ДЕЕВ].

Социализмын оронуудай нэгэн доро коммунизмда орохо тухай

(Түгэсхэл. Эхининь 3-дахи нюурта)

национальна уялга, тиимэһээ социализмын дэлхэйн системын бүлэюу һайн байһанай ашаар, тэрэнэй хамтын хүсөөр бэелүүлэгдэнэ. Экономическа талаараа хүгжэнги оронууд гээгдэжэ ябаһан оронуудай хурдан түргэнөөр урагшаа дабшаха хэрэгтэ хамтаараа туһална.

Социализмын хүгжэлтын эчэ хуули ёһон социалистическэ оронуудай болохо зэргээрээ нэгэн доро коммунизмда орохо тухай шэнэ һургаалай эшэ үндэһэн гээшэ.

Социализмын системын мүнөө үеын эрхэ байдалда социалистическэ оронуудай ажахы хоорондоо нягта холбоотойгоор хүгжэнэ. Ажалаа хубаарилан хэхэ хуули ёһон эндэ бүри хүсэтэйгөөр нүлөөлнэ. Тиимэһээ орон бүхэнэй хоорондохи холбоо барисаан, хамжан ажаллаха ябадал бүри үргэнөөр дэлгэрнэ. Энэ хадаа социалистическэ оронуудай экономическа, соёл культурынгаа хүгжэлтын хэмжээе нэгэ хэмтэй болгохо шиидхэхы нүхэсэл мүн.

Социалистическэ оронуудай ажахын хүгжэлтын хэмжээе юрэнхы дээрэнь нэгэ хэмтэй болгохоо үшөө ямар арга бииб?

Социализмын дэлхэйн системэ социалистическэ орон бүхэнэй бэеэ даанхай байдалые хангахада, түйлай ехэ хүсэ болон эд зөөри алмаахадань туһална. Зарим орондо хүгэдэ индустриин бүхы һалбаринуудые байгуулха заатагүйгөөр бэелүүлэгдэхэ хэрэг бэшэ болоно, хүндэ индустриин нүгөөдэ оронииитэ халуга хэрэгтэй эд хэрэгсэлээр хангажа байха юм. Тиимэһээ тус тус орон бүхэн түүхэй эдээр хүсэд хангагдаһан, ашаг олзо ехэтэй эгээл шухала ажахын һалбаринуудые хүгжөөхэ арга боломжотой. Иигэжэ социалистическэ түрүү оронуудай хани ёһоной туһаламжын ашаар социализмын гээгдэнги оронууд хурдан түргэнөөр хүгжэнэ. Жэшээнь, Советскэ Союзай ахадүү ёһоной туһаламжаар арадай демократиин оронуудта 500 шахуу фабрика, заводууд, мүн бусад барилганууд бодоһон, мүнөөшье бодожо байна. Совет ороной ашагта малтамалнууд, Польшын кокс Европын арадай демократиин бүхы оронуудай хара металлургиин промышленностиие хүгжөөнэ. СССР, Чехословаки, ГДР, Польша машина болон бусад олон янзын түхеэрэлгэнүүдээр Хитад оронииие хангана.

Гадна социалистическэ оронуудай хоорондохи ажалай хубаарилга, энээнһээ эшэ үндэһэлжэ, үйлэдбэрэе мэргэжүүлхэ болон хамжан ажаллаха ябадал ажалай бүтээсын хурдан түргэн ургалтые хангана, мүнгэн зөөри, эд зүйлсэ ашаглагтайгаар хэрэглэхэ арга олгоно.

Мүн арадайнгаа ажахые хүгжөөхэ холын хараата түсэбүүдээ хоорондонь зүбөөр тааралдуулан габша, хулдадаа наймаагаа үргэнөөр дэлгэрүүлэн ябуулха гээшэ социалистическэ бүхы оронуудай, хурдан түргэн хүгжэлтын үндэһэ һуури болоно. Энэ талаар экономическа харилсан туһалалсаха Совет ехэ юумэ хэжэ байна. Энэ Соведтэ СССР болон Европын арадай демократиин оронууд оролсодог. Эдэ оронуудай хоорондо мүнөө машина бүтээлгын, хара болон үнгэтэ металлургиин, шулуу нүүрһэнэй, нефтиин, химиин болон хүнгэн промышленностиие, мүн хүдөө ажахые хүгжөөхэ холын хараата түсэбүүдэ зүбөөр тааралдуулан табиха хэлсээн баталагдангай. Тэрэшэлэн социалистическэ бүхы оронуудай ажахые хүгжөөхэ 15 жэлэй түсэб табигдахаар хэлсэгдэһэн байна. Энэ түсэб бэелүүлэгдэхэдэ, социализмын оронуудай болохо зэргээрээ нэгэн доро коммунизмда орохо бүхы зэргэ нүхэсэлнүүд бэлэдхэгдэхэ юм.

1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэб социалистическэ гүрэнүүдэй коммунизмда орохо хэрэгтэнь шиидхэхы үүргэ дүүргэхэнь лабтай.

Гадна империалистическэ хархис хүсэнүүдэй добтолгоһоо сүг хамта бэеэ хамгаалха хэрэг социалистическэ оронуудта тон ехэ эд зөөри болон хүсэ алмаха арга олгохо байһаниинь мэдээжэ.

Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэйнгээ хүгжэлтын хэмжээе жэгдэрүүлхэ бүхы арга боломжонууд гүйсэд ашаглажа, социалистическэ оронууд болохо зэргээрээ нэгэн доро коммунизмда орохонь бата найдамтай.

М. НИМАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни—34-05, экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-..., культуры и быта—24-74, писем и рабселькоров — 40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01015. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. №